

ANALOGI

2

2010

HAMINAN, HÄMEENLINNAN, KOTKAN, LAHDEN, LAPPEENRANNAN, TAMPEREEN JA TURUN ORTODOKSISET SEURAKUNNAT 25.3.2010

Tekstiilitaiteilija
ja yrittäjä
Helbe Pajari:

Viimeisen matkan vaatturi

SIVUT 4-7

MUKANA
irrotettava seurakuntaliite

ANALOGI HAASTATTELEE

4-7 Kauneus tuo lohdun kuolemassakin.

Helbe Pajarin haastattelu
Isä Hariton

HENGELLISTÄ OPETUSTA

9-10 Kirkko kantaa rukouksin

Isä Alexander Hautamäki

KUOLEMAN VOITTAJAT

(1) 12-15 Tilinteon hetkellä. Idän kirkon käsitys kuolemasta.

Metropoliitta Ambrosius

(2) 16-17 Kahdesti parantunut. Hellevi Matihaltin haastattelu.

Isä Hariton

(3) 18-19 Ylösnousemuksen toivossa

Mikko Sidoroff

(4) 20-21 Luostariपालsta. Kuolinvaatteet kaapissa

Igumenia Marina

22 Ortaidin katastrofikeräys Haitiin

KIRKOLLINEN JA MAALLINEN LAINSÄÄDÄNTÖ KOHDAKKAIN

23-24 Ortodoksin papin ylimääräinen muutoksenhaku.

Yrjö Korhonen

ORTODOKSINEN ELÄMÄNTAPA

25-27 Ortodoksisuus perheen elämässä

Isä Aarne Ylä-Jussila

28 Kirkossa tapahtuu

29-37 Sykettä seurakunnissa

Luostarin elämää

Analogin teemanumerossa kerrotaan luostarissa kohdattavasta surusta ja siitäkin, miten uusi nunna saa vaatteensa, ss. 20-21.

SISAR JULIANA

■ TÄMÄN LEHDEN ON SINULLE TILANNUT OMA SEURAKUNTASI

Vakiopalstat

LIITE

3 Pääkirjoitus, isä Hariton

3 Puheenjohtajalta,
isä Aki Leskinen

8 Metropoliitalta, Ambrosius

**17 Ortodoksit Euroopan
vuorovaikutuksessa**
Arkkiipiisa Leo

**21 Kirkkomusiikin
helskkyttelyä**
Jaakko Olkinuora

38-39 Lapset ja nuoret
Leena Lomu

Jumalanpalvelukset ja seurakuntien toiminta

2-4 HAMINA Kouvola

4-6 HÄMEENLINNA Forssa

7-9 KOTKA Loviisa

10-12 LAHTI Heinola, Hyvinkää

13-17 LAPPEENRANTA Imatra

18-21 TAMPERE Pori

21-24 TURKU Rauma, Salo

RADIO • TV

PE 2.4. RADIO, suuren perjantain ehtoopalvelus klo 18.00-19.00, Helsinki, Uspenskin katedraali

LA-SU 3.-4.4. TV/RADIO, pääsiäisyön aamupalvelus ja liturgia klo 23.55-03.00, Helsinki, Uspenskin katedraali

LA 10.4. RADIO, aamuhartaus, metropoliitta Panteleimon, Oulu

SU 11.4. RADIO, liturgia klo 11.00-12.00, Tampere, Pyhän Aleksanteri Nevskin kirkko

TI 20.4. RADIO, iltahartaus, pastori Teo Merras, Helsinki

SU 25.4. RADIO, liturgia klo 11.00-12.00, Lahti, Pyhän Kolminaisuuden kirkko

SU 9.5. RADIO, liturgia klo 11.00-12.00, Oulu, Pyhän Kolminaisuuden katedraali

SU 23.5. RADIO, liturgia klo 11.00-12.00, Lappeenranta, Jumalansynnyttäjän suojeluksen kirkko

Ajassa liikkuu

pääsiäisenä

Ylösnousemistasi me ylistämme

Nähtyämme Kristuksen ylösnousemisen kumartakaamme pyhää Herraa Jeesusta, ainoaa synnitöntä.

Sinun ristillesi me kumarramme, oi Kristus, ja sinun pyhää ylösnousemistasi veisuilla ylistämme, sillä sinä olet meidän Jumalamme.

Paitsi sinua emme toista tunne, sinun nimeäsi avuksi huudamme.

Tulkaa kaikki uskovat, kumartaen kunnioittakaamme Kristuksen pyhää ylösnousemista, sillä katso, ristin kautta tuli ilo kaikkeen maailmaan.

Kiittäen aina Herraa me veisuilla ylistämme hänen ylösnousemistaan, sillä kärsittyään meidän edestämme ristin vaivat hän kuolemallaan kuoleman kukisti.

Seuraava Analogi 3/10 ilmestyy 27. toukokuuta. Siihen tuleva aineisto on jätettävä toimitukseen viimeistään keskiviikkona 28. huhtikuuta.

- **Julkaisija:**
Haminan, Hämeenlinnan, Kotkan, Lahden, Lappeenrannan, Tampereen ja Turun ortodoksiset seurakunnat
  - **Kustantaja:**
Kotimaa-Yhtiöt Oy
Yhdestoista vuosikerta, painosmäärä 10 000 kpl.
  - **Päätoimittaja:**
Kari M. Ranttilä, puh. 040 550 6272
  - **Graafikko:**
Heikki O. Jokinen, puh. 050 524 6007
ho.jokinen@kolumbus.fi
  - **Toimitus:**
Rautatienkatu 52 E, 13210 Hämeenlinna
  - **Sähköposti:**
analogi@kotimaa.fi tai
analogi.toimitus@pp.inet.fi
  - **Tilaaminen ja osoitteenmuutokset:**
Tampereen kirkkoherranvirasto,
Suvantokatu 10 A, 33100 Tampere, puh. 020 610 0355 (ti–pe klo 9–13)
  - **Julkaisuneuvosto:**
Kirkkoherra Aki Leskinen (pj.), kirkkoherra Ion Durac (vpj.), kirkkoherra Markus Aroma, kirkkoherra Leo Huurinainen, kirkkoherra Veikko Lisitsin, kirkkoherra Markku Toivanen, kirkkoherra Timo Tynkkynen, päätoimittaja Kari M. Ranttilä, Maria Hokkinen, Marita Jouhki-Inkinen, Mikko Junes, Leena Karjalainen, Leena Lomu, Eeva Manni ja Marita Nieminen.
  - **Toimituskunta:**
Mikko Junes, Anne Jurvanen, Esko Nikander, Simo Ojanen
  - **Tilaushinta**
21 euroa/vuosi
Lehti ilmestyy kuusi kertaa vuodessa
  - **Ilmoitushinnat (sis. alv):**
1/1-sivu 1200 euroa, 1/2-sivua 650 euroa
1/4-sivu 500 euroa, 1/8-sivu 250 euroa, ks. verkkosivuilta mediakorttia
  - **Ilmoitusmyynti** (kaupalliset ilmoitukset):
Kotimaa-Yhtiöt Oy, myyntineuvottelija Vappu Kuusiniemi, puh. (014) 619 824 tai 040 486 6726, vappu.kuusiniemi@kotimaa.fi; aineistot: ilmoitusmyynti@kotimaa.fi.
- Painopaikka: Kirjapaino Uusimaa, Porvoo 2010
ISSN 1458-9257

Juhlaikoni

Herran pääsiäinen,
Kristuksen ylösnousemus,
4.4.

*Ei hän ole täällä, hän on
noussut kuolleista. Muistakaa...*

Kuoleman voittajat

Analogin tämän numeron teemana on kuolema ja ihmisen ajallinen kohtalo, jota kirkko lähestyy Kristuksen syvimmän nöyrytyksen ja ylösnousemisen kautta. Kuoleminen kuuluu osaamme, koska se koskettaa jokaista, ja se on totta kahdellakin tapaa: läheisen kuolema jättää jälkeensä surun ja murheen, ja toisaalta, edesmenneen muisto elää hänen jälkeensä. Kun suruviesti saapuu näiden kahden rajamaastosta, kuolema ilmaisee elämän rajankäynnin viedyn nyt päätökseen. Niinpä suruviestiin sisältyy jo viesti toisesta maailmasta, ja tämä hämmäntävä suhde on myös uskonnollisen uskon ja uskontoon liittyvän tiedon rajakohta, siis se kohta, mistä uskonto perimmiltään alkaa.

Kuoleman kysyminen ilmaisee ajallisuuden päättymisen yleistä kokemusta ja siitä syntyvää tietoa, jota kuitenkin rajaa elämänrajan ylittämättömyys. Kuoleman jälkeen ei kukaan enää vastaa kysymyksiimme, edesmennyt on kanssamme vain muistoissamme.

Surun alkaminen on tärkeää, se avaa muistomme ja suhteemme poismenneeseen. Siksi surun lävitse asioiden ymmärtäminen myös ehkä parhaiten valaisee meille poisnukkuneen elämää. Jäljelle jäävä muistikuva on ehkä ehyin kuva hänestä, oli se sitten hyvä tai huono. Me olemme lopulta sellaisia, minkälainen kuva meistä välittyy jälkipolville.

Jeesuksen haudallakin enkelit kehottivat oppilaita muistamaan. Silti kristillisen uskon kuva ristiinnaulitusta Jeesuksesta on varsin erilainen, vaikka siihen kuuluvatkin monet muistot hänen puheistaan ja ihmeistään. Jeesuksen kuolemaa koskettaa syvä hämmennys siitä, mikä oli hänen suhteensa Jumala Isään. Suhde alkoi Jumalan ihmiseksi tulosta, kun Jeesus syntyi ja jatkui siinä kehittämisessä, jonka Jumala Poika kävi lävitse. Jeesuksen elämä hämmäntää ja nostaa esiin muiston hänen suhteestaan Isäänsä ja siihen, että hän alistui täysin Jumala Isän tahtoon.

Kuolema merkitsee alistumista kuolemaan, mutta kirkon uskon mukaan uskonnollisen tiedon alkukohta Jeesuksen kuolemassa on lopulta kuitenkin kuoleman voittaminen. Vaikka tämä ero on teologinen, on sillä käytännössäkin merkitystä, sillä se tarkoittaa, että kuolema itse joutuu kuolemaan. Ja kirkon jäsenenä tämä vaikuttaa jo elämäämme. Puhuessamme kuoleman voittajista me puhumme itse asiassa siitä, mitä on odotettavissa, siis omasta tulevaisuusknaariostamme. Kuoleman kysyminen tarkoittaa uskonnollista vastausta kysymykseen, onko Jumala meitä vastassa kuolemamme hetkellä, vai onko niin, ettei kukaan meitä odota? Tämä on kuoleman kysymys, sen ratkaisevin kohta.

isa Hariton

Kari M. Ranttilä (isä Hariton)

PUHEENJOHTAJALTA

Pääsiäisen ylösnousemusilo

Kuolemallaan Kristus kukisti kuoleman ja voitti synnin pahuuden. Omassa kasteessamme meidät on liitetty hänen kuolemaansa ja kolmantena päivänä tapahtuvaan ylösnousemukseen. Sillä "Jumala herätti meidät yhdessä Kristuksen Jeesuksen kanssa ja antoi meillekin paikan taivaassa." (Ef. 2:6)

Olessamme Jumalan pyhän seurakunnan jäseniä on myös meillä ilo kuulua synnin ja kuoleman vallan voittajien joukkoon. Se edellyttää kuitenkin meiltä todellista iloa ylösnousemuksen vastaanottamisessa. Kristus nousi kuolleista! – Totisesti nousi!

K *auneus* tuo lohdun kuolemassakin

Tekstiilisuunnittelija

Helbe Pajari

Korppoon saarelta valmistaa juhla-asuja elämän suuriin käännekohtiin, kasteeseen ja hautaamiseen.

Helbe Pajarin Vernum-yritys on erikoistunut taideteollisten seremoniavaatteiden tuotantoon. Hän kertoo, että erityisesti vainajan vaatettaminen on kaikissa kulttuureissa ollut aina tärkeää, ja Suomessakin aina 1960-luvulle asti vainajat puettiin parhaimpiinsa. Hän itse havahdutti asiaan laittaessaan omaa äitiään arkuun. Vainajalle tarkoitettu muovin pakattu keinoaineinen kuolinpaita johti hänet lopulta luomaan kokonaisen hautausvaatteiden malliston.

Kuolemaan oppiminen

Kuoleman kohtaamiseen oppiminen alkoi Helben elämässä jo lapsena. Kun hän oli viisivuotias, hänen isänsä hälytettiin keskellä talvea tammi-helmikuun taitteessa jäihin pudonnutta naapurinmies-tä sukeltamaan. Mies oli naapurin samanikäisen leikkikaverin isä, joka oli ollut jäällä tyttärtään ulkoiluttamassa potkurin kanssa. Kovan vauhdin vuoksi he huomasivat railon liian myöhään. Isä ehti työntää tytön yli railon, mutta putosi itse siihen.

– Minua vaivasi aivan tavattomasti, oliko tytön isä aivan oikeasti kuollut. Puhuin siitä paljon äitini kanssa, ja halusin tietää, miltä siitä työstä tuntui. Sitten

KARI M. RÄNTILÄ

saimme kutsun hautajaisiin, ja äitini pyysi, etten kysyisi tytlöitä tätä asiaa. Hautajaisissa istuimme isossa salissa, ja äitini oli salin toisella puolella. Kun sitten katseemme yhtyivät, äitini tiesi heti, että nyt kysymys oli jo kysytty. Ja minä häpesin! Tyttö oli vastannut, ettei hän oikein osannut vielä sanoa, mitä se tarkoittaa ja miltä se hänestä tuntuu. Se oli niin viisas lapsen vastaus, että se tyydytti tiedonjanoni.

Toisen kerran kuusivuotiaana Helbe

kohtaa kuolleen lapsen sairaalassa.

– Odottelimme lääkäriin pääsyä, kun pieni poika tuotiin kärryillä ja jätettiin siihen käytävälle. Minua tämä kiinnosti kovasti ja menin katsomaan sitä lasta, mikä sillä on, kun se on noin valkoinen eikä liiku. Palasin äitini luo hiljaa ja kysyin, mikähän tuolla lapsella on, kun se on niin hiljainen. Äitini selitti, että lapsi oli hukkunut ja kuollut.

Helbe muistaa, että pieni poika oli hyvin tyyntä, hänen kasvonsa olivat niin

kuin lapsen kasvot, siinä ei ollut mitään pelottavaa.

– Sitten vasta tajusin, että hän oli kuollut.

Matkalla tuonpuoleiseen

Helbe on aina ollut hyvin kiinnostunut uskonnosta, ja jo työnsäkin puolesta hän joutuu tarkkaan pohtimaan kuolemista ja kuoleman salaisuutta. Hän tuntee monia käsityksiä kuolemasta, ja kulttuuri-antropologiaa opiskellessaan hän toivoi toisinaan uskonnon sijaan löytävänsä jonkin muun selityksen. Nyt pitkään pohdittuaan hän käsittää, että kuolema on matka toiseen ulottuvuuteen, tuonpuoleiseen,

– Nykyään ajattelen hyvin yksinkertaisesti ja odotan, että enkelit sitten joskus tulevat hakemaan minut ja elämäni jatkuu toisessa muodossa. Mutta pääs-

"Eryityisesti vainajan vaatettaminen on kaikissa kulttuureissa ollut aina tärkeää."

täkseni tähän yksinkertaiseen ja lapselliseenkin näkemykseen olen joutunut käymään pitkän matkan. Me emme todellakaan voi tietää kuoleman salaisuutta, eikä meidän tarvitsekaan, mikä on varsin lohdullinen asia. Mutta joskus on päätettävä, hakeeko vastaustaan koko ikänsä esimerkiksi tieteestä vai uskaltaako vain heittäytyä näihin asioihin. Pääsiäistorparin sanoissa "kuolemalla kuoleman voitti" kerrotaan juuri se teko, jonka kautta tämä on mahdollista, siis ihmisen kuolemattomuus!

Paratiisipukujen lohdullinen kauneus

Helbe tietää, että surun kohdatessa, kun tieto läheisen kuolemasta saapuu, juuri se hetki on hyvin raskas ja vaikeasti tajuuttavissa.

– Murheen kokemus on silloin suuri ja rannaton. Ei ole mitään muuta kuin tieto poismenosta. En pysty puvuillani millään täyttämään tätä surun laajuutta,

■ Valkea päähine on osa lapsen kastepukua.

KARI M. RÄNTILÄ

Kauneus tuo...

▶ mutta ajattelen, että tällainen esteettinen, kaunis tuote, jossa on ajateltu kuolemaan käymiseen liittyviä monenlaisia puolia, saattaa antaa surevalle edes pienen lohdun. Vain kauneuden kokemus voi lohduttaa siinä hetkessä. Näin ajattelen vaatteistani. Siksi paratiisivaatteiden materiaalit ovat parhainta, mitä olen löytänyt maailmalta, ja niistä välittyvä vaateen tuntu on hyvin tärkeä. Vain sillä tavoin voin edes hitusen antaa jotakin lohtua sureville.

Helbe kutsuu kuolinvaatteitaan paratiisipuvuiksi. Toista vuotta sitten Helbingin tuomiokirkon kryptassa paratiisipukujen ja kastemekkojen näyttelyssään hän kohtasi yllättävän tilanteen, kun yleisön kysymykset ja pelot kuolemasta hyökkivät hänen ylleen.

– Hautajaisvaate avasi kaikki keskustelun padot. Aluksi he jonottivat päästäkseen taiteilijan puheille, mutta sitten he eivät enää malttaneet odottaa vaan alkoivat muodostaa ryhmiä ja kollektiivisesti keskustella kuoleman asioista. Yleensä nämä ovat aina yksityisiä, jonkun kanssa vain kahdestaan puitavia asioita, mutta näyttelyssäni yhtäkkiä siitä tulikin kollektiivinen keskustelu, mitä ei yleensä missään näyttelyssä koskaan tapahdu. Ihmiset rupesivat puhumaan tuntemattomien kanssa. Huomasin, että ihmiset eivät enää puhuneet minun

vuokseni vaan sen tähden, että heillä oli siihen valtava tarve. Niinpä minä kuuntelin niiskuttaen nenäliinapaketti kädessäni ihmisten suruja.

– Kun sitten lähdin kotiin näyttelystäni, minulla oli taskut täynnä ihmisten kertomuksia ja kokemuksia! Se oli hämentävää!

Kohteita kuolemasta puhumiselle

Lähimmäisensä kuoleman kohdanneet tarvitsevat usein jonkin konkreettisen kohteen, jotta hyvin henkilökohtainen keskustelu lähtisi liikkeelle. Pelkästään teorian tasolla, siis miltä kuolema tuntuu tai vaikuttaa tai mitä siinä tapahtuu, siitä on vaikea keskustella.

– Kuolinpukujen katsominen ja jo niiden lähelle tuleminen hiljentää jokaisen, vauhti pysähtyy jokaiselta toimittajaltakin. Vielä ei ateljeeseeni ole tullut sellaista, joka ei olisi puhkuen tullut sisään mutta pysähtynyt ja hiljentynyt aihepiirin koskettamana. Paratiisivaatteideni mallistot ovat työhuoneessani parilla rekillä, ja jos satun kysymään sisään tulleelta toimittajalta, kummalle rekille hän haluaa minun ripustavan takkinsa, hän yleensä hämmentyy täysin. Jotkut silti uskaltavat, ja eräskin toimittaja kirjoitti viestissään, miten kaunis kokemus hänellä oli, kun hänen oma nuttun-

■ Helbe haluaa pukea edesmenneen kauniisti ja kunnioittavasti viimeiselle matkalle. Malliston paratiisipuvut ovat albamaisia, pitkiä valkeita tai värillisiä pukuja. Materiaalina on käytetty pääasiassa pellavaa, mutta myös puuvillaa, silkkiä ja viskoosia.

sa oli saanut kunnian olla tällaisessa rivistössä hautavaatteiden jatkona.

Pukujen voimaa

Helbe on pannut merkille, että pukuja lähestyttäessä ihmiset pysähtyvät metrin päähän, melkein koskettavat niitä mutta eivät sittenkään uskalla koskettaa.

– Näillä puvuilla on valtava voima ja merkitys. Olen ollut havaitsevinani, että ihmisten mielessä näihin paratiisipukuihin liittyy jokin pyhyys. Niitä ei kosketa aivan miten vain. En sano, että se olisi kristillistä pyhyiden tunnetta, minkä ihmiset kohtaavat, vaan he kohtaavat jotakin inhimillisesti pyhää näissä puvuissa.

– Olen näiden vaatteiden kautta nähnyt ja kokenut suomalaisten pyhän kokemisen tavan, enkä olisi aiemmin voinut kuvitella, että vaatteet toisivat esiin tällaisen ulottuvuuden. Samanlaisia arkuutta saattaa tosin esiintyä myös suhtautumisessa ruumisarkkuihin, mutta hautaustoimistoon mennään aina pakon edessä. Sinne ei mennä katsomaan, minkälaisia arkkumalleja tällä viikolla olisi tarjouksessa! Ruumisarkku on aina tabumerkki. Sen sijaan hautausvaatteissa taas on valinnanvaraa, ja rekiltä voi valita, minkälaiseen vaatteeseen haluaa edesmenneen rakkaansa pukea.

Edesmenneen pukeminen avaa suruprosessin

Tuomiokirkon kryptan näyttelyssä Helbe käsitti, kuinka tärkeää on arkun kannen avaaminen hautajaisissa.

– Sunnuntaina ihmiset jumalanpalveluksen jälkeen siirtyivät alas kryptaan. Siellä eräs vanhempi nainen valitti, ettei millään kestä tätä kuoleman ajatusta. Hänen miehensä oli kuollut viisi vuotta sitten. Hän ei pitänyt näyttelyni puvuista lainkaan, ja kuolema oli hänestä kauhea asia, ja hän pelkäsi kuolleen kohtaamista. Oma miestänsäkään tämän kuollessa hän ei ollut käynyt katsomassa. Hän sanoi jopa tuntevansa, ettei hänen miehensä ole kuollut, ja oikeastaan hän odottaa

miestä kotiin vieläkin.

Helbe korostaa, että suruprosessi ei pääse edes alkuun, jos emme voi sitä silmillämme todentaa.

– Meidän on päästävä varmistamaan, että vainaja on tässä ja hän on oikeasti kuollut ja että kuolema on totta. Suruprosessi alkaa mielessämme vasta silloin, kun voimme todeta, että näin on nyt tapahtunut. Tiedän monia, jotka puhuvat tuntemuksestaan, ettei kuollut olekaan oikeasti kuollut, koska he eivät ole käyneet vainajaa katsomassa.

Paratiisivaatteet ohjaavat suruprosessia

Kuolinvaatteiden valmistus on Helbelle jonkinlaista inhimillisyyden kulttuuritöitä.

– Haluaisin, että ihmiset jollakin käytännön tavalla lähestyisivät kuolemaa ja kuolemanpelkoaan. Monesti omainen sanoo, kun ehdotan vainajan pukemista, ettei hän voi mennä vainajan luokse. Jos hän kuitenkin sinne uskaltuu, hän pian huomaa, ettei siinä ole

HELBE PAJARI

kertaa, että sairaalassakaan näitä vanhuksia ei enää kosketeta. Vainajan koskettaminen on hyvin tärkeää myös jälkeensä jääville, jos he siihen vain uskaltavat.

Hyvästijätön ulkoistaminen

Helbe selvästi mietityttää, että vainajan hyvästijättö ja suruprosessin kokeminen

HELBE PAJARI

mitään pelättävää ja että tämä on hänelle sama rakas ihminen.

– Toivon näiden pukujen auttavan ihmisiä pukemaan itse oman vainajansa niin, etteivät antaisi muiden heitä pukea. Kun teemme vainajalle viimeisen palveluksen pukiessamme hänet kuolinvaatteeseen, niin oma suruprosessimme käynnistää aivan eri tavalla. Siinä tapahtuma todentuu, ja pukija voi vielä koskettaa poismennyttä. Huomaan monta

ovat ikään kuin ulkoistettuja.

– Hautaustoimisto hoitaa hautausjärjestelyt melkein pä avaimet käteen -periaatteella, ja sairaalassa kuolema hoidetaan näkymättömiin. Hautaustoimisto tuo vainajan arkussa kirkkoon, kansi avataan hautauspalveluksen ajaksi, jonka jälkeen kansi suljetaan ja matka hautausmaalle alkaa. Näin myös ortodoksisissa hautajaisissa vainajan lähelle meneminen voi jäädä hyvin vähäiseksi,

paitsi silloin, kun omaiset itse pukevat vainajan.

– Tätä edesmenneen pukemista myös eräs minun tätini pitää tärkeänä. Hän kertoi, kuinka hän miehensä viimeisenä iltana toi hänelle kuolinvaatteet sairaalahuoneeseen. Puoliso ei enää siinä vaiheessa kyennyt näkemään, ja siksi tati kertoi miehelleen, minkälaiset vaatteet hän oli ajatellut sitten hänelle pukea. Mies oli vain puristanut hyväksyvästi hänen kättään. Kun sitten aamuyöstä kuolema tapahtui, tätini sai pukea miehensä mukanaan tuomiinsa vaatteisiin. Tämä traditio on tärkeä, se on oikeastaan aito ihmisyyden traditio.

Kauneuden kokemus kuoleman yhteydessä

Muutama ihminen on ottanut yhteyttä Helbeen sen jälkeen, kun ovat itse pukeutuneet edesmenneensä kuolinvaatteeseen.

– Eräsikin kertoi, että hänen isänsä oli hyvin kaunis, kun sai hänet puettua poikansa kanssa. Kasvoliinan laittamisen jälkeen hän vain katsoi isäänsä, ja hänelle itselleen tuli hyvä ja rauhallinen olo.

Helbe uskoo siihen, että kauneuden kokeminen kuoleman yhteydessä lohduttaa jälkeensä jääviä.

– Uskon, että kirkkomme hautaus-toimituksen kauneus on hyvin tärkeää ja kertoo paljon uskostamme. Ja sen mukaan, minkälainen on käsityksemme kuolemasta, me rakennamme myös siihen liittyvät riittimme!

Kuoleman vallan murtuminen

Kristillinen ajatus kuolemasta on ongelmallinen, koska siihen kuuluu olennaisesti ylösnousemus, mikä tavallaan rikkoo koko perinteisen kuolemisen asetelman. Ylösnousemus kertoo tämän ajallisen ja inhimillisen elämän ylittämisestä ja vetää kuoleman horisontin kokonaan toiseen paikkaan. Kristillinen usko rikkoo tätä inhimillistä, tyypillistä ajattelu-tapaa elämän ja kuoleman asioissa.

– Samalla se myös luo merkityksen elämälle! Elämä ja kuolema peilaavat koko ajan toisiaan, ja silloin eletty elämäkin jäsentyy ja saa aivan erilaisen merkityksen, Helbe huudahtaa.

■ Isä Hariton

Uskon ytimessä kauneus, pyhyys ja rakkaus Jumalaan

Ortodoksisessa kirkossa on paljon ikoneita ja muita kirkkotaidetta. Kirkkomme liturgia on värikäs ja näytelmällinen. Se tuo näkymättömän näkyväksi esteettisin eli aistein havaittavin ilmaisukeinoin siinä, missä läntiset kirkot puhutun sanan ja saarnan kautta. Kaikkia aisteja puhuttelevassa ilmaisukielessä on ortodoksisen kirkon voima nykypäivänä, jolloin moni on väsynyt puhutun ja kirjoitetun sanan tulvaan.

Pelkistetysti voisi sanoa, että televisio toi kirkkomme jokaiseen kotiin. Niin vahva on ollut nykymedian kuvallinen vaikutus.

Uusi kiinnostus ortodoksisen kuvamaailmaan on syvässä mielessä myös paluuta ihmisyyden syvyyssulottuvuuksiin. Onhan ihminen paljon enemmän kuin sanoja, rationaalista ajattelua tai logiikkaa.

Esteettiset arvot ovat merkittävä osa ihmisen arvomaailmaa. Jokaiselle on yksilöllisen kasvun ja kehityksen kautta muotoutunut oma tapansa ja kykynsä nähdä, kuulla, tuntea. Jokaisella meistä on siksi vahvoja mielipiteitä niiden suhteen.

Monella meistä on näkemys siitä, kuka Miss Suomi -kilpailussa on tämän vuoden kaunein tai minkä euroviisun olisi pitänyt voittaa. Valitsemme vaatteita, huonekaluja, autoja ja muita käyttöesineitä useinkin niiden meitä viehättävän kauneusarvon mukaan. Olipa kyse arkielämästä tai taidenäyttelystä, kauneus ja taide tekevät meistä tuomareita.

Kirkkojemme ihanteeksi pelkistynyt harmonia!

Viime aikoina yleiseen tietoisuuteen kohonnut ja jo kaikkia koskettava ilmastonmuutos seuraamuksineen ja materiaalsen kulutuksen kritiikki sekä kasvava ympäristötietoisuus ovat nostaneet huomion kohteeksi kestäväen kehityksen vaatimukset, ympäristöarvot ja yksinkertaisuuden ihanteen.

Mutta onko tämä virtaus saanut jo sijaa ortodoksisessa kirkollisessa miljöössä?

Vastaus on EI, valitettavasti aina. Muun muassa uusissa liturgisissa vaatteissa ja muissa tekstiileissä kiiltoa tuovat metallikalteinen keinokuitu, muovi, lasipalat ja keinohelmet. Kun "saadaan halvalla" Kreikasta ja Venäjältä, hiippakuntiin, seurakuntiin ja luostareihin tuodaan surutta kitschiä (esteettisesti, muodoltaan ja materiaaliltaan ala-arvoista tavaraa).

Tässä on kasvava ristiriita. Ajatelkaapa vaikka monia sodan jälkeen niukoilla resursseilla rakennettuja tsasounia. Niiden pelkistetty harmonia antaisi oivallisen kehyksen liturgiselle liikkeelle ja kirkon mystiselle kosketukselle. Kumminkin useimmat

niistä on sisustettu tuontitavaralla uudelleen kirkoiksi. Uusin villitys on kopiolinjan ikonostaasien tuonti Venäjältä.

Aiempina aikoina sentään uudet taiteelliset kokeilut herättivät tervetullutta väittelyä ja tuuletustakin. Tuttu esimerkki on 1970-luvun lopun keskustelu uudesta suomalaisesta ikonitaiteesta, jota onneksi ei saatu piispalliseen valvontaan. Seurauksena on ollut suomalaisen ikonimaalauksen upea renessanssi. Tosin tämän rinnalla monet taidekiostat kirkkomme ulkopuolella ovat olleet sata kertaa rajumpia. Ajatellaanpa vaikka Havis Amandan patsasta Helsingin kauppatorilla sata vuotta sitten.

Onneksi kirkon hengellinen perintö on kestänyt kaiken ulkonaisen krääsän. Uskon, että seuraava sukupolvi kantaa sen kirpputorille.

Kauneus hengellisyyden ydintä

Sitä ennen kuitenkin meidän on vakavasti palattava kirkkomme hengelliseen ytimeen ja haettava sieltä suuntaviivoja. Yksi lähtökohta voisi olla pohtia, mitä filokalia, kirkkomme suurin hengellinen lahja, tarkoittaa kokonaisvaltaisesti meille itsellemme, mitä tämän päivän maailmalle.

Filokalia sanana kirjaimellisesti tarkoittaa "rakkautta kauneuteen". Se on nimenä idän kirkon hengellisen opetuksen syvimälle viisiosaiselle kokoomateokselle, jonka nunna **Kristoduli** on ansiokkaasti suomentanut.

Siltä pohjalta on yksinkertaista palauttaa mielimme, miten kauneus, pyhyys ja rakkaus Jumalaan ovat kristillisen uskon luovuttamatonta ydintä. Mitä aidommin tämä ilmenee myös kirkon kaunistuksessa ja meidän omassa elämässämme, sitä ilmaisuoimaisempaa se on.

Karjalaisuus toi toisen maailmansodan aikana iloisia ja heileitä värejä suomalaiseen kristillisyyteen. Tämän perinnön säilyminen tulevinä vuosina on riippuvainen siitä, kuinka kestäviä, läpinäkyviä ja uskottavia meidän "taideteoksemme", kirkkomme, niiden esineistö ja tekstiilit, ovat.

Esteettiset arvot ja kauneus ovat sikäli mielenkiintoisia, että niitä harvoin ihminen kykenee perustelemaan rationaalisesti. Tästä näkökulmasta kauneus on myös tärkeä osa mystiikkaa. Parhaimmillaan kauneus ilmaisee meille jotain salattua, ja samalla muodostuu ihmeellisellä tavalla yhteys meidän ja kauneutta ilmaisevan ilmiön välille. Olisiko Feodor Dostojevski ajatellut juuri tätä, kun hän sanoi, että "kauneus pelastaa maailman."

Metropoliitta Ambrosius

Bussilla Sofiaan

Helsingin kaupungin bussilla pääsee nyt kulttuurikeskus Sofiaan. Bussi J98 liikennöi Vuosaaren metroasemalta Sofiaan, ja Sofiasta pääsee samalla pikkubussilla Rastilan metroasemalle. Bussi kulkee alkuvaiheessa arkipäivisin kerran tunnissa. Linjan J98 aikataulut ja reittikartta löytyvät Helsingin seudun liikenteen kotisivuilta osoitteesta www.hsl.fi.

Kirkko kantaa rukouksin

Pastori **Alexander Hautamäki** tarkastelee kuoleman kohtaamista kirkon jumalanpalvelus- elämässä ja rukouksissa.

Syntiinlankeemuksessa sielunvihollinen herätti ihmisissä epäuskon ja ylpeyden. Ihminen kuvitteli voivansa nousta Jumalan asemaan. Syntiinlankeemuksessa meidät karkotettiin paratiisista. Tämä tarkoitti myös sitä, että tulimme luomakunnan voimille ja turmelukselle alttiiksi. Ihmisen ruumis ei enää ollut kuolematon, vaan sen toiminta oli rajallinen. Jumala oli tästä varoittanut ihmistä: "Vain siitä puusta, joka antaa tiedon hyvästä ja pahasta, älä syö, sillä sinä päivänä, jona siitä syöt, olet kuoleman oma." (1. Moos. 2:17)

Merete Mazzarella toteaa kirjassaan *Hyvä kosketus*, että vaikka kovin moni meistä ei suoranaisesti havittele kuolemattomuutta, kulttuurissamme ei enää pidetä kuolemaa suurena mysteerinä. Kuoleman sijaan ajattemme omia terveysongelmiamme, kuten esimerkiksi kohonneita sokeriarvoja tai korkeaa verenpainetta – tauteja, joita ratkotaan ja joista yritetään päästä eroon yksi kerrallaan.

Mitä on kuolema?

Kuolema on siis sitä, että katoamaton sielu ja maasta luotu ruumis eroavat toisistaan. Sielu palaa Jumalan tykö, hänen, joka tämän elämämme meille on antanut henkäyksellään, ja ruumis taas palajaa maahan. Kuolema on meille mielestäni aina suuri tragedia, mutta myös suuri mysteerio. Kuoleman juuret ovat syntiinlankeemuksessa. Kuitenkin meidän tulisi ymmärtää kuolema jollakin tavoin myös täysin luonnollisena asiana. Kaikelle on aikansa ja paikkansa.

Ihmisen on vaikea ajatella kuolemaa, ja usein haluammekin olla välinpitämättömiä tai jopa tiedostamattomia tätä tapahtumaa kohtaan. Maallistuneeseen ajatteluun meille on iskostettu se, ettei kuolemaa saa tuoda esiin mitenkään. Kuolemaa ja siitä puhumista vältellään viimeiseen asti.

Tämä voi olla yksi selitys, miksi pappina kohtaa omaisia, jotka kieltäytyvät tulemasta kirkkoon hautajaisiin, jos arkku on avoimena. Tällä yritetään epätoivoisesti sulkea kuolema pois omista silmistä. Todellisuudessa suljemme vainajan pois hänen omista hautajaisistaan. Arkun kiinnipitämistä puolestallaan myös sillä, että kirkkoon tulevat lapset sekä kirkkoomme kuulumattomat pelkäävät kuollutta ihmistä. Olen kuullut kirkossa ennen hautaus-

palveluksen alkua pienen lapsen kysymyksen äidilleen: "Missä minun vaarini on, eihän hän ole täällä kirkossa?" Äidin oli aika vaikea selittää lapselleen, että käydään nyt vain silittämässä vaarin arkua.

Emme halua ajatella kuolemaa, vaan kiinnymme maallisiin asioihin. Yleensä vasta suuret elämän vastoinkäymiset ja sairaudet palauttavat ihmisen mieliin sen tosiasian, ettemme eläkään ikuisesti täällä maan päällä. Kristus puhuu meille

opetuksessaan valvomisesta: "Pitäkää varanne, olkaa valvoilla, sillä te ette tiedä milloin se aika tulee. Kun mies matkustaa vieraille maille ja talosta lähtiessään antaa kullekin palvelijalle oman tehtävän ja vastuun, niin ovenvartijan hän käskää valvoa. Valvokaa siis, sillä te ette tiedä, koska talon herra tulee: illalla vai keskiyöllä, kukonlaulun aikaan vai aamun jo valjetessa. Hän tulee äkkiarvaamatta -- varokaa siis, ettei hän tapaa teitä nukkumasta. Minkä minä sanon teille, sen sanon kaikille: valvokaa!" (Mark. 13:33–37) Tällä meille tuodaan esille se, kuinka meidän tulee olla jatkuvasti valmiina kohtaamaan Kristuksen toinen tuleminen.

Kuoleman jälkeen

Mitä meille tapahtuu kuoleman jälkeen, on suuri salaisuus. Iäkkään ihmisen suurin pelko nykyaikana on kuolla yksin ja arvottomasti. Kuoltuaan ihmisen eteen

tuodaan kaikki hänen tekonsa, niin hyvät kuin pahatkin. Evankeliumitekstejä lukiemalla saamme kuitenkin useita viitteitä kuolemanjälkeisestä elämästä. Hautauspalveluksen evankeliumissa sanotaan seuraavasti: "Älkää ihmetelkö tätä! Tulee aika, jolloin kaikki, jotka lepäävät haudoissaan, kuulevat hänen äänensä. He nousevat haudoistaan – hyvää tehneet elämän ylösnousemukseen, pahaa tehneet tuomion ylösnousemukseen." (Joh. 5:28–29)

Viimeisestä tuomiosta meitä muistuttaa myös tuomiosunnuntain evankeliumi, jossa Kristus kertoo siitä, kuinka ihmiset erotetaan samoin kuin paimen erottaa lampaat vuohista; toiset vasemmalle ja toiset oikealle puolelleen tekojensa mukaan: "Ja niin he lähtevät, toiset iankaikkiseen rangaistukseen, mutta vanhurskaat iankaikkiseen elämään." (Matt. 25:46) Näiden omien tekojensa perusteella ihminen pääsee joko autuuteen tai kärsimykseen. "Ihmisen Poika

KARI M. RÄNTILÄ

Kirkko kantaa...

- on tuleva Isänsä kirkkaudessa enkelien kanssa, ja silloin hän maksaa jokaiselle tämän tekojen mukaan". (Matt. 16:27) Ihminen luotiin Jumalan yhteyteen, ja sen suurempaa autuutta ei voi olla kuin se, että ihminen saa olla tuossa yhteydessä Jumalaan. Kysymys on siitä samasta autuudesta, johon ihminen olisi luomiskertomuksen paratiisissakin kasvanut. Näin ollen ympyrä ikään kuin sulkeutuu viimeisen tuomion myötä.

Kirkon rukoukset

Jo kuolinhetkellä luetaan rukouksia, jotka saattavat ihmisen viimeiselle matkalleen. Keskeisenä sanomana ovat esiru-

Kuoleman voittamista tässä ajassa on jo se, että luovumme yksinkertaisesti niistä asioista, jotka etäännyttävät meitä Jumalasta.

koukset pois lähtevän ihmisen puolesta ja syntien anteeksi antaminen. Sama sisältö kuuluu myös hautaustoimitukseen. Monet hautajaisten veisuista muistuttavat meitä jäljelle jääneitä – vielä maailmassa olevia siitä, että elämämme maan päällä on katoavaista. Jokainen lähtee tästä ajasta omalla vuorollaan. Samalla kaikki maallinen katoaa ympäriltämme.

Kirkko kannustaa meitä rukoilemaan lakkaamatta sekä elävien että poisnukkuneiden puolesta. Kantamamme rukoukset ovat parasta, mitä voimme tehdä kuolleen hyväksi. Vainajien puolesta kannettu rukous ei ole niinkään yrittäjänsä vaikuttaa heidän kohtaloonsa Jumalan tuomiolla, vaan se on elossa olevien

ihmisten rakkauden ilmaus: "Rakkaus on väkevä kuin kuolema." (Laulujen laulu 8:6) Jumala on oikeamielinen tuomari, eikä hänen tuomioonsa kenelläkään ihmisellä ole mitään sanomista. Kanteen rukouksen motiivina tulee olla näin ollen yksin rakkaus.

Kuoleman voittamista tässä ajassa on jo se, että luovumme yksinkertaisesti niistä asioista, jotka etäännyttävät meitä Jumalasta. Kristuksen sanat: "Totisesti, totisesti: se, joka kuulee minun sanani ja uskoo minun lähettäjääni, on saanut ikuisen elämän. Hän ei joudu tuomittavaksi, vaan hän on jo siirtynyt kuolemasta elämään." (Joh. 5:24) Kristukseen uskomisen antaa ihmiselle mahdollisuuden jo tässä ajassa siirtyä kuolemasta elämään. Ihmiselle on annettu vapaa tahto ja tämän kautta annettu mahdollisuus palata takaisin Jumalan yhteyteen.

Suuren viikon palvelukset

Suuren viikon jumalanpalvelukset auttavat meidät astumaan sisälle Jumalan rakkauden todellisuuteen. Viikon jokaisella päivällä on oma erityisaiheensa, painotuksensa ja opetuksensa. Kaikilla näillä on selkeä yhteys keskeisimpään tapahtumaan ristin pääsiäiseen ja Jeesuksen Kristuksen ylösnousemukseen. Näiden tapahtumien kautta lähestymme pelastuksemme pyhää salaisuutta.

Kirkko muistelee suurena perjantaina – ristin pääsiäisenä Kristuksen kuoleman salaisuutta. Kuolema seuraa yhä ihmisiä. Kuoleman pelko aiheuttaa meille myös epätoivoa. Kuolema on edelleenkin ihmisen vihollinen. Kristuksen kuole-

ma tuomitsi langenneen maailman. Hän antoi elämänsä kuolemalle tuhotakseen kuoleman voiman.

Pelastuksemme tapahtui Golgatalla, kun ristiltä kuului huokaus: "Se on täytetty", mutta myös tyhjässä haudassa, josta kuului enkelin ääni: "Miksi etsitte elävää kuolleiden joukosta?" Jeesus sanoi: "Sen suurempaa rakkautta ei ole kenelläkään, kuin että antaa henkensä ystäviensä edestä." Kristinusko on rakkauden julistamista ja kristillisuus rakkauden toteuttamista. Kaikki hyvä on lähtöisin Jumalasta. Jumala, joka on Rakkaus, toimii meidän parhaaksemme, hän on antanut meille suurimman lahjansa, meidän Vapahtajamme Jeesuksen Kristuksen.

Suuri lauantai on vanhastaan kirkon merkittävä kastepäivä. Kaste merkitsee meissä olevan vanhan ihmisen kuolemistä ja uuden ihmisen syntymää. Syntien päästö ja Jumalan armo tulevat todeksi kasteen ja mirhavoitelun välityksellä. Pääsiäisilto on kastettujen iloa uudesta elämästään Jeesuksessa Kristuksessa. Pääsiäisen ja kasteen yhteys on nykyään usein katkennut, harvat edes tietävät tuon yhteyden.

Kristus nousi kuolleista! Kuolemallaan kuoleman voitti ja haudoissa oleville elämän antoi!

Tämä pääsiäisen riemullinen tervehdys kaikuu kirkoissamme helators-taihin saakka. Tervehdys palauttaa meiliimme enkelin sanat, jotka evankeliumikertomuksen naiset saivat kuulla tyhjässä hautakammiossa: "Ei hän ole täällä, hän on noussut kuolleista."

■ Isä Alexander Hautamäki

Keräysaika kestää
toukokuun loppuun.
Keräystili: Sampo
Pankki 880007-
10283065, keräyslupa:
POHADno/2010/285

Patriarkka Bartolomeoksen syntymäpäiväkeräys

Ekumeeninen patriarkka Bartolomeos täytti helmikuun viimeisenä päivänä 70 vuotta. PSHV järjestää Hänen Pyhytensä siunauksella syntymäpäiväkeräyksen. Kerättävät varat käytetään patriarkaatin toimomuksesta Halkin teologisen koulun mahdollisesta uudelleenavaamisesta aiheutuviin kustannuksiin, joita ovat opettajien palkat, kirjallisuuden hankkiminen ja tilojen saattaminen käyttökelpoiseen kuntoon. Mikäli koulun avaaminen siirtyy tulevaisuuteen, keräyksen varat kohdennetaan tilojen ylläpitämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Keräyksen tuotto ja onnitelijoiden luettelo luovutetaan patriarkka Bartolomeokselle hänen Suomen vierailunsa aikana ortodoksisilla kirkkopäivillä Joensuussa kesäkuussa 2010.

KOTKA 21.–23.5.2010

ekumeeninen raamattutapahtuma

TEHTAAN VARJOSSA *sataman valossa*

järjestäjät: Suomen Piiliseura, Kotkan, Kymin, Karhulan ja Langinkosken seurakunnat

Suomen Piiliseura

www.bible.fi

| www.raamattutapahtuma.fi

Kohtaa
elämäsi
tärkein
henkilö:
Sinä itse.

Vietä rauhaista lepotauko.

Suo itsellesi aikaa hengähtää kaukana kaikesta kiireestä. Nauti levollisesta ilmapiiristä, joka ei vaadi sinulta mitään. Hiihtelee hiljaisilla hangilla, koe uutta kansanopiston kursseilla, viivähdi valamolaisen teepöydän tai bysantilaisen illallisen kiireettömässä tunnelmassa. Vie kotiin uusi, virkistynyt mieli ja levännyt keho!

Kevään kursseilla mm. ikonimaalausta, kirkkolaulua, kädentaitoja. Tutustu: www.valamo.fi

Valamon myymälä nyt Helsingissä!

Runsas valikoima paaston ajan lukemista, maaliskuuhuhtikuun ajan kaikki luostarin julkaisut -10%. Upeita pääsiäistuotteita; ikoneita, käsinmaalattuja pääsiäismunia, kaulariipuksia, pääsiäiskortteja... Tule ihastelemaan! **Tuohus, Liisankatu 29.**

Valamontie 42
79850 Uusi-Valamo
Puh. (017) 570 111
valamo@valamo.fi
www.valamo.fi

Palautamme Sinulle sen minkä maailma on Sinulta vienyt.

Analogin pääsiäistä valmistelevalle teemanumero kuolemasta sisältää viisi artikkelia. Lehden kansijutun lisäksi teemaan sisältyvät (1) ortodoksisen kirkon näkemys kuolemasta, (2) sairaan haastattelu, (3) kuoleman teema kirkkomusiikissa sekä (4) henkilökohtaisia muistoja Lintulan luostarin elämästä.

Tilinteon hetkellä

Idän kirkon käsitys kuolemasta

Metropoliitta **Ambrosius** pohtii kirkon näkemystä kuolemasta, ihmisen osasta ja ylösnousemuksen merkityksestä. Hän sanoo, että voimme olla aidosti ihmisiä pitämällä kuoleman silmiemme edessä.

Kuolemaa ja iankaikkisuutta koskevan kristillisen näemyksen perustuksena on Kristuksen tuleminen ihmiseksi, hänen kuolemansa ja ylösnousemuksensa ja hänen tulemisensa kunniasa ja kirkkaudessa. Kristillisen kirkon jäsenenä pyrimme osallistumaan hänen eläväksi tekevään kuolemaansa ja voitolliseen ylösnousemukseensa.

Sakramentit vievät yli lineaarisen ajan

Ihmisen elämän ainutkertaisuus kristillisessä kirkossa kahden maailman – näkyvän ja näkymättömän – leikkauspisteenä ilmenee nimenomaan sakramenttien kautta. Niissä leipä, viini ja muut materiaalisen todellisuuden elementit

palvelevat Pyhän Hengen työtä, kun ne sakramenttien kautta edistävät ihmisen ja luomakunnan pyhitystä. Samalla tavoin ihminen, sekä hänen fyysinen että hengellinen puolensa, on tarkoitettu kirkon sakramentaalisessa todellisuudessa muuttumaan ja kirkastumaan Jumalaa kohti. Pyhä **Augustinus** on sanonut: “Kohtaan sinut kasvoista kasvoihin, oi Kristus, sinun sakramenteissasi.”

Juuri sakramentit vievät meidät yli lineaarisen ajan kokemaan iankaikkisuuden valtakunnan esimakua jo tässä ja nyt.

Kun ihminen liitetään kirkon jäseneksi, hänet tehdään näiden toimitusten kautta osalliseksi Kristuksen työstä, sekä menneestä että tulevasta. Ortodoksisessa kirkossa nuo kolme sakramenttia, kaste, mirhallavoitelu ja ehtoollinen kuuluvat yhä yhteen.

Ortodoksiteologi **Nikolaos Cabasilas** kirjoittaa: “Meidät kastetaan, jotta kuolisimme hänen kuolemansa kautta ja nousisimme hänen ylösnousemuksensa kautta. Meidät voidellaan mirhalla, jotta voisimme osallistua hänen kuninkaalliseen voiteluunsa. Ja kun meitä ravitaan kaikkein pyhimmällä leivällä ja juomme kaikkein jumalallisimmasta maljasta, osallistumme todella samaan lihaan ja samaan vereen, jossa meidän Herramme oli tullut ihmiseksi, ja niin olemme yh-

distyneitä häneen, joka meidän tähtemme tuli lihaksi, kuoli ja nousi kuolleista.”

Erityisen havainnollisella tavalla tämä toteutuu juuri ehtoollisessa, eukaristiassa, joka on koko kirkon elämän keskus. Se ei

ole Kristuksen ja hänen asettamansa pöytäyhteyden muistelua hurskaalla mielellä. Siinä kirkon Herra suorittaa palvelustehtävänsä pyhän alttarin äärellä, jolloin sekä elävät että poisnukkuneet ovat kokoontuneet yhteen ja osallistuvat hänen kuolemaansa ja ylösnousemukseensa. Pyhä **Ignatios Antiochialainen** kuvaakin ehtoollista “kuolematonmuuden lääkkeeksi ja vastamyrryksi sille, ettemme kuolisi vaan eläisimme Jeesuksessa Kristuksessa iankaikkisesti”.

Elämän varrella osallistuminen katumuksen sakramenttiin ja pyhään ehtoolliseen ovat aina osallisuutta Kristuksen kuolemaan ja ylösnousemukseen.

Elämä valmistautumista kuolemaan

Yhdestä näkökulmasta koko ihmisen elämä on valmistautumista kuolemaan. Todellinen ihmisyyden ja tietoisuus kuolemasta kulkevat käsi kädessä.

Voimme olla aidosti ihmisiä, emme torjumalla kuolemaa vaan pitämällä sen silmiemme edessä. Vasta kun muistamme, että tämä maanpäällinen elämä päättyy kuolemaan, osaamme antaa elämälle – sen kullekin päivälle – syvällisen sisällön ja arvon.

Kuoleman muistaminen ei ole elämän vähättelemistä, vaan sen ottamista

vakavasti. Se tuo elämämme jokaiseen päivään ainutkertaisuutta, silloin jokainen päivä on arvokas. Tästä syystä rukouksemme melkeinpä jokaisessa ortodoksisessa jumalanpalveluksessa: “Anokaamme elämällemme kristillistä, kivutonta, kunniallista, rauhallista loppua ja hyvää vastausta Kristuksen peljättävän tuomioistuimen edessä.”

Kuoleman realismia edustavat voimakkaasti myös pyhän **Isak Syyrialaisen** sanat, joita ortodoksinen rukouskirja lainaa iltarukouksien kohdalla: “Kun on nukkumisen aika ja lähestyt vuodetasi, sano: ‘Vuode, ehkä tänä yönä sinusta tulee minulle hauta. En tiedä...’ Mene nukkumaan näissä ajatuksissa joka yö. Ajattele niitä joka päivä. Ja kun sanantuoja saapuu, mene iloisin mielin häntä vastaan sanoen: ‘Tule rauhassa, tiesin, että tulisit!’”

Kuoleman muistaminen

Aiemmin ihmiset aavistivat tai tiesivät kuolemansa lähestymisen selvemmin kuin nykyisin. He saattoivat itsekin edistää kuolemaansa, eskimo menemällä jäään alle, afrikkalainen juomalla kuolettavaa juomaa. Ennakoivan tiedon merkityksellisyys on tunnettu myös kristillisessä perinteessä. Kun vanhus Simeon sai Jerusalemin temppelissä ottaa vastaan Jeesus-lapsen, hän sanoi profeetaliset sanat, jotka pian toteutuivat hänen kohdallaan: “Herra, nyt sinä annat palvelijasi rauhassa lähteä, niin kuin olet luvannut. Minun silmäni ovat nähneet sinun pelastuksesi, jonka olet kaikille kansoille valmistanut.” (Luuk. 2:29–31) Yhtä hyvin monista luostari-ististä ja -äideistä kerrotaan, kuinka he vaistosivat oman kuolemansa tulon usein hyvinkin selkeästi ja ehtivät ennen kuoleman kohtaamista sanoa läheisilleen jäähyväiset ja pyytää anteeksi tehtyjä rikkomuksia.

Erakkopiispa **Feofan** on opettanut, että kiusaukset kohtaavat ihmistä kuoleman lähestyessä, ja nuo kiusaukset ovat epäusko, epätoivo, ylpeys ja harhanäyt. Viimeiset kiusaukset -opperassa kirjailija **Lauri Kokkonen** on sijoittanut nuo idän kirkon klassiset ajatukset **Paavo Ruotsalaisen** elämäntilanteeseen. Siinä luterilainen hengellinen johtaja kiipulee päästäkseen hiellä ja vaivalla kuoleman portin läpi. On sanottu, että herätysjohtajan vaimo **Riitta**, joka tulee ker-

tomaan **Paavolle**, että portti on auki, omalla asennoitumisellaan kuvastaa ortodoksisen kirkon suhdetta tuonpuoleiseen.

Katolisessa kirkossa kuolemaan valmistautumista varten on toimitettu perinteisesti erityinen viimeisen voitelen sakramentti. Ortodoksisessa kirkossa sen sijalla on sairaan voitelu, joka ei kuitenkaan ole samalla tavoin sidoksissa kuoleman ajalliseen lähestymiseen. Tämä sakramentti on aina näkyvällä ja havainnollisella tavalla Jumalan yhteyden, sovituksen ja uudistuksen mysteerio. Sen toimittamisessa rukoillaan myös sairaudesta paranemista, jos se on Jumalan tahto.

Kuolinhetken rukouspalvelus

Ortodoksisessa perinteessä on kuolemaan valmistautumista varten erityinen rukouspalvelus kuolinhetkellä. Siihen sisältyy psalmien lukua ja Andreas Kreeta-laisen kanoni, jossa kuvaillaan syvästi kuoleman kipua, vaikeutta ja taistelua: “Kenelle voisin huutaa, kuka ottaisi vastaan tuskani itkun ja sydämeni huokauksen! Sinä, puhtain ja viaton, kristittyjen ja kaikkien syntisten toivo! Voi minua tuhlaajaparkaa; minä ojennan käteni ystäviäni kohti ja silmistäni vuotavat kyneleet, mutta kukaan ei armahda minua. Sieluni on joutunut surkuteltavaan taisteluun; minä käännän silmäni sätelevien Jumalan enkelien puoleen ja huddan: ‘Sallikaa minun vielä elää’, mutta kukaan ei kuule minua.”

Rukouspalvelus kuolinhetkellä on tärkeä, koska kuolema on ihmiselämän merkittävin murros, jossa ihmistä ei pidä jättää yksin. Papin tai sukulaisen äänen lukemien rukousten ja kuolevan ihmisen vuoteen äärellä olevien omaisten rakastavan läsnäolon avulla kuoleva tulee saatella kuoleman rajan yli. Kuolevan vuoteen äärellä on syytä lukea rukouksia nimenomaan ääneen siitä syystä, että kuulo saattaa olla viimeisiä aisteja, joilla kuoleva voi olla yhteydessä lähiympäristöönsä.

Karamazovin veljeksissä vanhus **Zosima** lohduttaa **Anna Grigorjevnaa**, lapsensa menettänyttä äitiä muistuttaen surevasta äiti Rakelistä: “Itke lohtua hakematta, itke vain... Vielä pitkään kannat tuon suuren äidin murhetta. Lopulta surusi muuttuu hiljaiseksi iloksi ja katkerat

kyneleesi ovatkin vain hellän surun kyneleitä, jotka puhdistavat sydämen ja vapauttavat sen synnistä, ja minä rukouksen rauhaa lapsesi sielulle.”

Kuoleman vakavuus

Kristillinen kirkko näkee elämän ainutkertaisuuden, mutta se tunnustaa myös kuoleman vakavuuden. Tämä näkyy erityisen voimakkaasti hautauspalveluksessa, jossa puhutaan avoimesti kuolemasta tragediana, kosmisena katastrofina, inhimillisen päämäärän epäonnistumisena, synnin palkkana. Kuolemassa sielu eroaa ruumiista. Silloin on syytä itkuun ja valitukseen, mutta ei kuitenkaan ilman toivoa. “Itken ja valitan, kun ajat-

Voimme olla
aidosti ihmisiä,
emme torjumalla
kuolemaa vaan
pitämällä sen
silmiemme edessä

telen kuolemaa ja katson kauneuttameme, joka on muovailtu Jumalan kuvan mukaan, nyt makaamassa haudassa ilman hahmoa, ilman kunniaa, ilman muotoa”, kirjoittaa **Johannes Damaskolainen** hautajaisveisussa.

Kuoleman ja hautajaisten yhteydessä omaisille ja ystäville on annettava mahdollisuus ilmaista pelkonsa ja kaipauksensa kuoleman edessä. Jos ihmisen torjuu tuskansa, haavat syvenevät: “Mikä elämän nautinto on surusta osaton? Mikä kunnia maan päällä pysyisi järkkymättä? Kaikki on varjoa heikompa, kaikki unia petollisempaa; hetki vain ja kaiken perii kuolema. Mutta Kristus, ihmisiä rakastavana, saata lepoon kasvojesi valkeuteen ja kauneutesi ihannuuteen hänet, jonka olet valinnut! Missä on nyt kiintymys maailmaan? Missä nyt ajan tuoksu! Missä kulta ja hopea! Missä väen paljous ja melu! Kaikki on tommua, kaikki tuhkaa, kaikki varjoa.”

► Valmistautuminen uudelleen elämään

Mutta kuten ajallinen elämämme on valmistautumista kuolemaan, on kuolema samalla valmistautumista uudelleen elämään. Kristitty kuolee ylösnousemuksen toivossa. Se yhteys Kristuksen kuolemaan ja ylösnousemukseen, johon hän osallistui eukaristiassa, tulee hänelle persoonallisesti todeksi kuolemassa. Tästä syystä ortodoksisissa hautajaispalveluksissa aivan erityisesti on esillä koko ihmiskuva, ihmisen tie luomisesta lunastukseen. Se sisältää samalla kertaa murheen ihmisen turmeluksen vuoksi, mutta myös toivon ja kiittolisuuden siitä, että elämä on annettu elettäväksi ja mahdollisuudeksi kasvaa toisten ihmisten kanssa.

Vanhassa karjalaisessa perinteessä vainaja puettiin pyhävaatteisiin, arkkua pidettiin avoinna ja hautauspalveluksen lopussa omaiset kävivät antamassa viimeisen suudelman poisnukkuneelle. Pappi on hautajaisissa ollut puettuna pääsiäisen valkoiseen jumalanpalveluspukuun, joka kuvaa ylösnousemuksen ja iankaikkisen elämän puhtautta ja valoa. Tämän kanssa ovat usein ristiriidassa ne hautajaistavat, joita meidän kulttuurissamme on kehittynyt. Kuolema yritetään kieltää ja torjua. Kuolevat viedään sairaalaan, arkkuja ei avata, vainajat puetaan yöpaitaan ikään kuin he olisivat käymässä uneen, vaikka heidän pitäisi olla kulkemassa Kuninkaan vastaanotolle.

Läheisen ihmisen kuolema ja hautaaminen muistuttavat meitä siitä, että meidän tulisi elää jokainen päivä ja hetki mielekkäästi ja arvokkaalla tavalla suhteessa toisiin ihmisiin. Kuoleman muistaminen ei voi olla negatiivista, vaan se tukee elämää. Jos tapaamme hyvän ystävän ja tiedämme, että se on viimeinen tapaaminen, emmekö yritä silloin välttää puhumasta ja tekemästä turhanpäiväistä ja joutavaa? Sen sijaan keskitymme tärkeään ja ainutkertaiseen. Ihmiset, jotka pelkäävät kuolemaa, pelkäävät elämää.

Hyvän ja pahan tilinteon hetkellä

Ihmisen psyykkisessä kehityksessä on havaittavissa alati toistuva traaginen piirre: kehitys merkitsee eheyden rikoutumista, mikä usein saattaa ihmisen vieraantumaan itsestään. Ihminen on

kyvytön kohtaamaan itsessään hyvän ja pahan, rakkauden ja vihan. Hän heijastaa osan sisäisestä maailmastaan ulkopuolelleen. Näin toisesta ihmisestä voi tulla hänelle alati kaivattu, mutta saavuttamaton ihanne, tai 'kaiken pahan alku ja juuri', mistä eron pääseminen voisi tuoda rauhan. Mitä enemmän ihminen joutuu sijoittamaan sisäisiä kuviaan ulkoiseen todellisuuteen, sitä tarvitsevämmäksi hän tulee. Elämä on hyvän olon, tyydytyksen ja rauhan etsimistä, sisäisen tyhjyyden tunteen täyttämistä. Ihminen kadottaa itsensä.

Millaisena kuolema näyttäytyy tällaisen kehityksen tien päässä? Siitä tulee paha voima, joka uhkaa tehdä tyhjäksi

Kuoleman voi levollisesti kohdata se, joka on saavuttanut sovituksen elämänsä kanssa.

kaiken, joka vielä pitäisi saavuttaa. Se ikuistaa sisäisen pirstoutuneisuuden ja tyhjyyden kokemuksen.

Ihmisen psyykkisen eheytyksen edellytyksenä on vähittäin kasvava kyky ottaa takaisin kaikki ulkopuolelle projisoituneet sisällöt, niin hyvät kuin pahatkin sisäiset kuvat. Se on ahdistava ja tuskallinen prosessi, eikä useinkaan voi toteutua ilman ihmisen kokemusta rakastetuksi tulemisesta, ilman kokemusta siitä, etteivät pahat kuvat kykene tuhoamaan tuota rakastavaa yhteyttä. Jotta ihminen saavuttaisi sisäisen rauhan, kaiken ulkopuolelle joutuneen on palattava takaisin hänen sisäiseen maailmaansa ja tultava integroiduksi. Tämä on nykyaikaisessa psykoterapeuttisessa perinteessä jatkuvasti todentuvaa kokemusta.

Tähän liittyen kirkon perinne puhuu kuolemasta ihmisen tilinteon hetkenä. Silloin koko eletty elämä nähdään perspektiivistä. Tilinteko ei koske pelkästään

ihmisen persoonallisuutta ja suhdetta omaan itseensä. Se koskee myös ihmisen suhdetta omaan ympäristöönsä, toisiin ihmisiin, kaikkeen olevaiseen. Viime kädessä siinä on ainutkertaisella tavalla kysymys ihmisen suhteesta Jumalaan.

Kuolema merkitsee itsensä löytämistä

Kuoleman jälkeen tapahtuu edistystä ihmisen itsensä tuntemisessa. Silloin ei enää voida tehdä uusia ratkaisuja, silloin ei ole enää muutosta meidän elämämme lähtökohdissa, mutta siitä huolimatta voimme kenties kasvaa tajuten entistä selvemmin menneiden tekojemme merkityksen.

Ortodoksiselle perinteelle vieras ei ole sellainen ajatus, että Jumalan kohtaamiseen valmistautumaton ihminen saattaa tarvita puhdistautumista kuolemansa jälkeen ja että puhdistautuminen voi aiheuttaa kipua. Tästäkin syystä kirkko rukoilee, että ihminen voisi varjeltua pahalta ja äkilliseltä kuolemalta. Näin ihmisellä olisi elämänsä kuluessa aikaa ja mahdollisuus katsoa elämää myös elettävän ajan perspektiivistä.

Kuoleman voi levollisesti kohdata se, joka on saavuttanut sovituksen elämänsä kanssa.

Kuoleman rajalta

E. Kübler-Rossin ja **R. A. Moodyn** suomeksikin ilmestyneissä kirjoissa kerrotaan monista sellaisista kuolleista tai kuoleman rajalla käyneistä, jotka elvytetään henkiin. Sen jälkeen he kertovat kokemuksistaan. Näillä kokemuksilla on varsin selviä yhteisiä piirteitä. Useimmat henkilöistä näkevät edessään valoisia, viheriöiviä laaksoja, ja joku tulee heitä vastaan kuoleman portilla. **Kübler-Rossia** on kritisoinut ortodoksi **Serafim Rose**, joka väittää, että tuollaiset kertomukset ovat kuolevien ihmisten mielessä visioita paratiisista silloin, kun he ovat vielä tässä maailmassa, ajan ja rajan tällä puolen. Jos Rose on oikeassa, ne heijastavat myös nykyajan länsimaisen ihmisen ohentunutta käsitystä elämästä ja tuonpuoleisuudesta tai hänen pakoaan paratiisiin unelmiin. Toisaalta noita kertomuksia voi tulkita myös siten, että niissä sairast ihmiset ovat kulkeneet "tulliasemien" läpi vakavan sairauden

aikana ja kuoleman odotuksessa. Tuoloin heillä todella on edessään “valoisa, viheriöivä, rauhaisa paikka, josta ovat paenneet kipu, suru ja huokaukset”, ja suojeleuskeli on tullut kuoleman portille noutamaan taivaan asuntoihin.

Luomisen paradoksi

Lähtökohtana on maailman ja siksi myös ihmisen luomisen paradoksi. Raamatun luomiskertomukset eivät kerro, miten maailmankaikkeus syntyi, vaan kenen tahdosta se tapahtui. Jumala loi maailman määrättyä tarkoitusta varten: sen tuli ilmentää Jumalan kunniaa. Jumalan kenosis, itsensä tyhjentäminen, huipentuu Logokseen, hänen lihaksitulemiseensa Kristuksessa. Sen huipentuma on Kristuksen risti. Suuren perjantain kenosiksesta on suora linja pääsiäisen täyttymykseen, Kristuksen ylösnousemukseen ja uuden luomisen alkuun.

Jumala itse on ikuinen, eikä ajan käsitettä voi liittää hänen olemassaolonsa. Luomakunta elää ajassa, joka on Jumalan antama. Luomisjärjestykseen kuuluu se, että luomakunnalla on päämäärä (telos). Aika kulkee eteenpäin, tiettyä päämäärää kohti. Ajassa tapahtuva ei ole illuusiota, ei päämäärätöntä virtaa tai rotaatiota. Sillä on merkitystä ja reaalisuutta Jumalalle. Historia on todellista, vaikka sillä on ylihistoriallinen päämäärä. Historia kulkee täyttymystään kohti, ja lopussa aika täyttyy iankaikkisuudella. Kuolleiden ylösnousemus on koko maailman, koko kosmoksen lopullinen ja ainutkertainen kohtalo. Jumala herättää kuolleet voimallaan. Historiallisen ajan tuolla puolen on Jumalan valtakunnan lopullinen täyttymys.

Havaintokykymme tuolla puolen

Koska koko Jumalan maailma on tässä ajassa meidän normaalin havaintokykymme tuolla puolen, ei Jumalan valtakunnan täyttymys ole kielen keinoin yksinkertaisesti ilmaistavissa. Me voimme puhua siitä vertauskuvoin, kuten Ilmestyskirjan kirjoittaja apostoli **Johannes**, joka näki “uuden taivaan ja uuden maan.” (Ilm. 21:1)

Uuden maailman toteutumisesta emme puhu teorioiden tasolla. Ilmestyskirjan mukaan Kristus tulee kunniaissa ja

kirkkaudessa, uudella ainutkertaisella tavalla. Kristus tulee olemaan “kaikki kaikessa”, ja Jumalan kirkkaus valaisee kaiken. Jokainen ihminen ja ihmiskunnan todelliset kasvot tulevat näkyviin. Tämä merkitsee tuomiota ja totuuden hetkeä. Raamatun kuvakielellä puhutaan lampaiden ja vuohien lopullisesta erottamisesta.

Jumala kutsuu kaikkia

Ortodoksinen perinne torjuu jyrkästi näkemys, jonka mukaan Jumala olisi ennalta määrännyt toiset ihmiset pelastukseen ja toiset kadotukseen. Jumala kutsuu kaikkia pelastukseen, mutta jokai-

Viimeinen tuomio on pelottava salaisuus, joka ylittää tiedon ja ymmärryksen.

sella ihmisellä on vapaa tahto ottaa kutsu vastaan tai torjua se. Kristuksen toisessa tulemisessa inhimillinen luomakunta ”luodaan uudelleen” epätäydellisyydestä ja kuolevaisuudesta Jumalan armon voimalla. Tämä koskee sekä hyviä että pahoja. Ihmisen tahtoa ei kuitenkaan paranna Jumalan suvereenilla voimalla, vaan siihen tarvitaan myös ihmisen itsensä kääntymistä Jumalaan päin. Vain vapaasta halusta, spontaanin rakkauden ja ylityksen kautta ihminen voi astua sisälle uuteen ja iankaikkiseen elämään Kristuksessa. Pääsy Jumalan valtakuntaan edellyttää kaipausta ja pyrkimystä sinne. Tärkeä merkitys ihmisen kehitykselle kuoleman jälkeen on elossa olevien ja varsinkin kirkon esirukouksilla.

Helvetti ei ole paikka

Kysymykseen universaalisesta pelastuksesta ei ole lopullista vastausta. Siitä voi-

daan puhua vain varovaisin sanakääntein. Muutamat kristilliset traditiot jättävät asian kokonaan avoimeksi. Ongelma ei luonnollisesti ole Jumalan, sillä hän tahtoo ihmisrakkaudessaan kaikkien pelastumista. Mutta ihmisen puolella sen sijaan saattaa olla ylitsepääsemättömiä vaikeuksia. Voiko toisaalta olla suurempaa rikkomusta kuin se, joka Adamissa turmeli luomakunnan järjestyksen ja kauneuden?

Voimme täydellä syyllä pohtia, miksei jokainen ihminen pyrkisi hyvään ja ehyeen elämään, jos siihen olisi mahdollisuus ilman elinympäristön ja varhaisempien kokemusten hänelle asettamia rajoituksia. “Ei paha ole kenkään ihminen, vaan toinen on heikompi toista”, Eino Leino kirjoitti.

Jokainen ihminen on Jumalan kuva, vaikka tuo kuva olisi synnin turmelema. Toinen ihminen on usein vankina puuttuvan rakkaudemme vuoksi, ihmisten luomassa kierteessä. Viittaamalla ympäristön rajoituksiin emme kuitenkaan voi sulkea pois jokaisen ihmisen omakoh-taista vastuuta elämästään. Helvetti ei ole paikka, vaan yksityisen ihmisen tai kokonaisen yhteisön sisäinen tila, erillisyytensä ja vihollisuus. Me itse usein rakennamme helvetin.

Onko tässä viimeinen sana ihmisen perimmäisestä kohtalosta? Voiko ihmisen kapina Jumalaa vastaan jatkua tuomion tuolle puolen? Hyväksyvätkö kaikki ihmiset viimeisellä tuomiolla Jumalan tahdon? Mitä lopulta merkitsee se, että Jumalan tahto kerran universaalisesti toteutuu?

Viimeinen tuomio on pelottava salaisuus, joka ylittää tiedon ja ymmärryksen. Vaikka emme voi ymmärtää sitä järjellä, emme silti voi paeta sitä. Se on myös oman olemassaolomme mysteeri. Tuo hetki on lopullisen muuntumisen ja kirkastumisen tapahtuma niille, jotka ovat kuolleet uskossa Jumalaan. Siitä avautuu näköala todellisuuteen, jossa kaikki luodaan uudestaan. Silloin Jumala on pyyhkivä pois kaikki kyneleet meidän silmistämme, eikä ”kuolemaa enää ole, ei murhetta, valitusta eikä vaivaa, sillä kaikki entinen on kadonnut.” (Ilm. 21:4)

Metropoliitta Ambrosius

Lyhennelmä kirjan *Matka tuonilmaisiin, ortodoksinen hautauskirja* (toim. Matti Sidoroff, Ortodoksinen veljestö 1998) artikkelista.

Kahdesti parantunut

KUVAT: KARI M. RÄNTILÄ

Monien tuntema päätoimittaja ja toimittaja **Hellevi Salminen Matihalti** on kokenut monen läheisensä poismenon, ja vaikea sairaus on koskettanut syvältä häntä itseäänkin.

Kun Hellevi jäi eläkkeelle vuonna 2006, hän toimi vielä vuoden Aamun Koiton päätoimittajan sijaisena. Sitten myös omien kirjojen toimittaminen päättyi, kun viime keväänä työt katkesivat syövän uusiutumiseen.

Jo toisen kerran

Hellevin syöpä uusiutui jo toistamiseen. Jo ensimmäisellä kerralla, pian kaksikymmentä vuotta sitten, hän joutui miettimään elämäänsä uudestaan perusteellisesti. Aika tosin on armollinen ja ikävät asiat aina hiljalleen unohtuvat – senkin saattaa unohtaa, että oma elämä olisi päätymässä.

– Toisella kertaa kaksitoista vuotta

sitten muistelin edelliskerran kokemuksiani ja arvuuttelin, että näinkö elämäni on nyt lopussa enkä tästä enää koskaan parane.

Silti se ei häntä silloinkaan järkyttänyt, koska hän tietää, että ihmisinä me opimme sopeutumaan, ja edesmenneen **Juicen** sanoin totta on sekin, että 'elämä on kuolemista'.

– Lääkärit tulkitsevat paranemiseksi senkin, että on viisi vuotta elossa sairastumisen jälkeen. Olen siis kaksi kertaa parantunut syövästä, hän hymähtää hiljaa.

Elämä täynnä kuolemaa

Hellevi muistelee lapsuuttaan ja nuoruuttaan haikeasti, koska siihen on mah-

■ Hellevin kunto on sairaudesta huolimatta pysynyt hyvänä. Lääkäriin tätä hieman ihmeteltyä Hellevi oli paljastanut hänelle, että hän on ortodoksi ja ottaa lääkkeensä pyhitetyn veden kanssa. Lääkäri oli ihmeissään tokaissut: "Mistä sitä pyhitettyä vettä oikein saa?"

tunut monen läheisen poismeno.

– Olen ajatellut paljon sitä, että elämäni on ollut täynnä kuolemaa. Olin seitsenkuinen, kun isäni kuoli, ja olin neljä vuotta, kun löysin rakkaan isoäitini kuolleen. Isäni kuoltua enoni olivat minulle jonkinlaisia isänskorvikkeita, mutta olin vielä kansakoulussa, kun toinen näistä hyvin rakkaista enoistani kuoli, ja olin oppikoulussa, kun tämä toinenkin enoni kuoli. Enkä minä ollut kuin 36-vuotias, kun oma mieheni kuoli.

– Kuolema ei todella ole ollut minulle vieras. Tietysti siihen liittyy aina surua, koska jonkun kuolema on menetys niille, jotka tänne vielä jäävät. En tarkoita, että olisin tottunut läheisteni kuolemaan tai suhtautuisin siihen välinpitämättömästi, mutta se ei ole ollut minulle ajatuksena vieras eikä pelottava. En halua torjua sitä tai olla siitä puhumatta.

Herran on maa

Hellevi kertoo tästä valaisevan esimerkkin ensimmäisestä syöpäleikkauksestaan Seinäjoen sairaalassa. Silloin sikäläisen seurakunnan kirkkoherrana toimi isä **Raimo Huttu**.

– Hän ja kaksi vaasalaista ystävääni tulivat liturgian jälkeen katsomaan minua, myös tyttäreni ja poikani olivat siellä huoneessani. Poikani oli tuonut minulle hampurilaisen, koska hän tiesi sairaalassa tarjottavat ruoat. Kun olin syönyt, tuotiin minulle sairaalan ruokaa, jotakin keittoa. Sitä en enää jaksanut syödä, ja isä Raimo pyysikin sitä, koska ei ollut liturgian vuoksi syönyt sinä päivänä vielä mitään. Rupesimme nauramaan, kun sairasta katsomaan tullut pappi syö hänen ruokansakin! Hoitajakin kuuli naurunremakkamme, ja illalla hän kysyi minulta, enkö lainkaan ymmärtänyt, kuinka vakava sairaus minulla on! Hän oli hermostunut siitä, että vieraiden käydessä aina luotani kuului hilpeää naurua. Vastasin siihen, että hän on varmaan luterilainen, mutta hän ihmetteli, että mitä se tähän kuuluu.

Vapauden kruunu: Vapaus kuolla?

Eutanasia on yksi niistä kysymyksistä, joissa perinteinen kristillinen etiikka ja liberaali länsimainen vapauskäsitys eivät ole löytäneet tois-taiseksi toisiaan. Miksi eutanasiasta – armokuolemasta tai hyvästä kuolemasta – on tullut yhteiskunnassamme niin polttava aihe?

Käsitys elämän pyhydestä on yksi kristillisen etiikan kulmakivistä. Sen mukaan elämämme on Jumalan kädessä. Hän on sen antanut ja vain hän voi sen meiltä ottaa pois.

Länsimaisen nykymoraalin mukaan ihminen päättää itse kohtalostaan ja arvioi myös itse sen, mikä on oikein tai väärin. Tämän moraalikäsitksen mukaan myös oikeus oman elämän asioihin, jopa sen päättämiseen, olisi jokaisen ihmisen autonomiana kuuluva.

Kristillisen etiikan ja länsimaisen vapauden arvojen kohdalla ei ole kysymys vain kristillisyyden ja yksilökeskeisyyden arvojen yhteentörmäyksestä vaan myös sielun ja ruumiin harmonian hämärtymisestä.

Länsimaista käsitystämme ruumiistamme hallitsee usko nuoruuteen, kauneuteen, kuluttamiseen ja tehokkuuteen. Kun ruumis ei enää voi palvel-la näiden täyttymystä, on se hyödytön. Vanhuus, hauraus tai heikkous ovat tehottomuuden synonyymejä!

Ennen keskustelua eutanasian laillistamisesta on puhuttava tärkeäm-mistä asioista. Mikä paikka vanhuudella ja kaikella muulla tehottomuudeksi kutsuttavalla on yhteiskunnassamme? Asuuko viisauksin vain "terveessä" ruumiissa?

Jokaisessa ortodoksisessa jumalanpalveluksessa rukoillaan elämään "kristillistä, kivutonta, kunniallista, rauhallista loppua ja hyvää vastausta Kristuksen pelättävän tuomioistuimen edessä". Nuo kaikki ovat kirkon kokonaisvaltaisia määritteitä kaikille kuolemaa ajatteleville.

Kuollakin voi hyvin, kuolema ja kärsimys eivät kulje käsi kädessä. Kipu voidaan ja tulee voida lievittää.

Myös henkistä tuskaa voidaan hoitaa, ja tässä kristillinen etiikka avaa-kin vapaudelle laajemman perspektiivin. Jokaisella ihmisellä on oikeus tulla hyväksytyksi sellaisena kuin hän on. Jokainen yksilö on osa isoa kokonai-suutta eikä koskaan hyödytön. Jokaiselle ihmiselle on varattava mahdolli-suus kunnialliseen ja rauhalliseen loppuun.

Me kaikki odotamme hyvää vastausta Kristuksen viimeisellä tuomiolla. Sen saadaksemme meidän on rakennettava yhteiskuntaa, josta kenenkään ei tarvitse poistua tuoniilmaiseen ilman elämän kauneuden kokemisen häi-vähdystä.

Kristittyinä meidän velvollisuutemme on julistaa, että todellinen vapa-us on "antaa itsemme, toinen toisemme ja koko elämämme Kristuksen, Jumalan, haltuun".

Hän kutsui meidät tänne, hän kutsuu meidät aikanaan pois, hänen val-lassaan ovat aikakaudet ja aika.

Arkkiepiispa LEO

– Kun teillä haudataan, niin arkun äärellä pappi sanoo, että "maasta sinä olet tullut ja maaksi olet jälleen tuleva", kun taas meillä sanotaan, että "Jumalan on maanpiiri ja kaikki, mitä siinä on." Siinä on se ero!

– Minä tiedän, että kuolen ja että tu-len kuolemaan tähän sairauteen, vaikka en nyt, mutta joskus myöhemmin. Mutta en jää siihen maaksi maahan, Hellevi in-nostuu.

Lääkkeet pyhitetyn veden kanssa

Kuitenkin Hellevi huokaa, että aivan käytännössä hän joutuu syömään rank-koja lääkkeitä, joilla on hyvin monia si-vuvaikutuksia. Lääkärin mukaan vain alle kolmekymmentä prosenttia näiden lääkkeiden käyttäjistä pääsee maksimiannostukseen juuri vaikeiden sivuvai-kutusten takia.

– Aloitin maksimiannostuksen otta-misen ennen joulua, mutta otankin nä-mä syöpälääkkeeni pyhitetyn veden kanssa! Minä uskon, että tästä syystä mi-nulla ei ole ollut mitään suurempia sivu-vaikutuksia. Uskon hyvään jaksamiseeni vaikuttaneen myös sen, että joka kerta leikkaukseen joutuessani minulle on toi-mitettu sairaanvoitelun sakramentti. Kä-sittämättömästi minä tunnen, kuinka saan siitä voimaa. Aivan konkreettisesti! Tiedän, että monet ihmiset, monissa kir-

■ Hellevin koira Fidel on uskollinen seuralainen ulkolenkeillä.

koissa ja luostareissa, rukoilevat minun puolestani. Se kantaa minua, ja siksi voin ihan hyvin! Tätä kirkko on tässä ajassa antanut minulle.

– Me puhumme kirkossa liian vähän näistä mysteerioista. Niitä pidetään jon-kinlaisina eksoottisina kummallisuuksi-

na tai näytelminä. Mutta mitä niissä oi-keasti tapahtuu, sitä ei kauheasti ajatel-la, kuitenkin kaikella sillä, mitä kirkossa tehdään, on oma tarkoituksensa ihmisil-le. Ne kaikki ovat käytettäviksi!

■ Isä Hariton

Ylösnousemuksen toivossa

KARI M. RÄNTILÄ

Säveltäjä **Mikko Sidoroff** pohtii kuoleman salaisuutta ortodoksisen kirkkomusiikin tulkitsemana. Mitä on kuolema? Miltä se tuntuu? Miltä se näyttää ja sattuko se?

Tuhannet kysymykset varjostavat kuoleman salaisuutta, joka todellakin on salattu. Meillä on tuki kirkko, joka on vakuuttunut Kristuksessa kuolleiden ikuisesta elämästä, mutta siitä huolimatta meitä kalvaa epäily: koska emme voi saada automaattisesti passia taivaaseen, epävarmuus ja pelko ovat monesti kuoleman portinvartijoina.

Tämä kaikki on tietenkin inhimillistä ja kirkko tietää sen. Siksi kirkko lähestyykin ihmistä jumalanpalveluksilla, jotka selittävät ja avaavat kuoleman salaisuutta niille, jotka haluavat sitä ymmärtää. Ortodoksisen kirkon hautauspalvelus ja muistopalvelus (panihida) eivät tosin rajoitu pelkästään kuolemaan, vaan ne pitävät sisällään julistuksen myös ortodoksisesta ihmiskäsityksestä ja elämästä:

Pyhät löysivät tien

Mielestäni panihidan ja hautauspalve-

luksen ehkä yksi puhuttelevimmista teksteistä on tropari ”Kiitetty olet sinä, Herra, opeta minulle käskyksi.” Veisussa puhutaan pyhien joukosta, joka löysi elämän lähteen ja paratiisin oven. Toisin sanoen pyhät onnistuivat löytämään tien Jumalan lähelle tässä näkyvässä maailmassa ja ovat siten meille muille esimerkkeinä. Ikään kuin vastakohtaksi pyhille veisu asettaakin meidät ihmiset, kadonneet lampaat, jotka edelleen etsimme tuota samaa tietä Jumalan tykö. Sen vuoksi veisussa toistuu usein anomus, että Jumala kutsuisi myös meidät takaisin luokseen pois kadotuksesta ja samalla vapauttaisi meidät syntiveloistamme ja tekisi meistä pyhien kaltaisia.

Pyhäksi tuleminen, niin sanottu jumaloituminen (kr. theosis) on tuleamista siksi, mikä ihminen alun perin olikin: Jumalan kuva ja kaltainen. Se sama kuva on edelleen myös minussa, vaikka veisua lainatakseni kannankin synnintekojeni haavoja. Yksin Jumalan armo pystyy pelastamaan ja parantamaan minut noista

haavoista, tekemään minusta jälleen paratiisin asukkaan ja saavuttamaan sen isänmaan, joka ei ole tästä maailmasta peräisin. Mutta siitä armosta en voi tulla osalliseksi, ellen tässä elämässä tietoisesti halua pyrkiä Jumalan yhteyteen.

Hautauspalveluksessa elämän alkulähteillä

Miksi hautauspalveluksessa sitten puhutaan elämästä ja ihmisyydestä? Ihmisenhän on juuri kuollut. Mutta nimenomaan juuri silloin olemme ihmisyyden ja elämän alkulähteellä! Se, miten elämme tämän maallisen elämämme, vaikuttaa siihen, mitä rajan toisella puolella odottaa. Parhaassa tapauksessa voimme siis jo tässä elämässä tavoittaa jotakin taivaallista ja pyhää (jumaloitua). Pahimmassa tapauksessa asia on tietenkin päinvastoin. Panihidan veisuissa asia ilmaistaan ikään kuin Kristuksen suulla näin: ”Te, jotka olette vaeltaneet ahdasta vaivan tietä ja ristin ottaneet elämätkuormaksenne ja minua uskolla seuranneet, tulkaa, nauttikaa siitä voittopalkinnosta, jonka minä olen teille valmistanut, ja ottakaa vastaan taivaalliset voitoseppeleet.”

Hautajaisissa olemme saattamassa lähimmäistämme tälle matkalle, kohti iankaikkista elämää, ja tietenkin toivomme että hän sen saavuttaisi. Se, miten hän on elänyt elämänsä, on tästä eteenpäin Vanhurskaan Tuomarin määriteltävissä. Meidän tehtäväksemme jää hänen muistamisensa omissa esirukouksissamme: ”Saata, Herra, lepoon nukkuneen palvelujasi sielu!”

Panihida, kuin myös sen katolinen vastine sielunmessu (requiem), kulminoituu lauseeseen: ”Suo hänelle iankaikkinen muisto.” Toisin sanoen, mikäli Jumala muistaa hänet, hänen sielunsa elää ikuisesti. Sen vuoksi me emme ikinä saisi unohtaa edesmenneiden rakkaidemme muistoa, vaan meidän tulee vaalia sitä aina polvesta polveen.

Kun olin 17-vuotias, sävelsin Panihidan. Mitä lie ajattelin, kun sain päähäni

Armasta en voi
tulla osalliseksi,
ellen tietoisesti
halua pyrkiä
Jumalan
yhteyteen.

tämän idean; todennäköisesti olin vai-
kuttunut sen sisällöstä, vaikken sitä sil-
loin aivan täysin ymmärtänytkään. Olen
kuitenkin tuon seitsemäntoista vuotiaan
Mikon kanssa samaa mieltä eräästä asi-
asta: Panihida, jos mikä, piti säveltää!

Tämän ovat tajunneet monet muut-
kin, minua paljon paremmat säveltäjät.
Erityisesti läntisen kirkon vastine (re-
quiem) on sävelletty useaan kertaan ja
hyvin eri tyylein. Jotkut niistä kuvaavat
kuolemaa kauniin herkästi, duuriavoittoi-
sesti painottaen Jumalan armahtavai-
suutta ja iankaikkisen elämän toivoa.
Toiset säveltäjät taas tuovat esiin epä-
varmuutensa kuolemaa kohtaan värittä-
en musiikkia hyvinkin dramaattisin ot-
tein.

Kuolinmessun inspiraatio

Mutta mikä sitten tekee kuolemasta niin
”inspiroivan” sävellyksaiheen? Mene ja
tiedä, nyt voin puhua vain omasta
puolestani ja siitä, mikä panihidan sisäl-
lössä minuun itseeni vetosi.

Niin kuin edellä kerroin, panihida ja
hautauspalvelus ovat paljon muuta kuin
”kuolinmessuja”. Ne pitävät sisällään
koko ortodoksisen elämän ja enemmän-
kin: Ne julistavat ylösnoussutta Kristus-
ta, joka musersi kuoleman. Kirkko opet-
taa, että kuolinpäivä on edesmenneen
sielun syntymäpäivä iankaikkiseen elä-
mään, vainajan henkilökohtainen pääsi-
äinen ja riemujuhla.

Toisaalta edellä mainittu riemu on
ristiriidassa meidän tunnetilamme kans-
sa. Meidän on vaikea käsittää ja hyväk-
syä sitä, että häntä ei enää ole. Tämän
vuoksi hautajaisissa laulettu musiikki
kuvastaa lähes aina meidän omaa tunne-

tilaamme, ei niinkään vainajan kuole-
mattoman sielun.

Säveltämäni panihidakin on osoitus
tästä: Se on sävelletty ajatellen niitä ih-
misiä, jotka jäävät tänne, joita suru kos-
kettaa ja jotka tarvitsevat lohdutusta ikä-
vänsä. Näin musiikista muodostuu
ikään kuin inhimillisyyden ääni-ikoni,
jonka tehtävä on ensisijaisesti välittää
kirkon opetusta, mutta myös ymmärtää
surua ja valaa toivoa.

Mitä se on?

Mutta jos vielä ennen loppua palaisim-
me alun teemoihin ja kysymme, mitä
kuolema loppujen lopuksi oikein on?
Miltä se tuntuu? Miltä se näyttää ja sat-
tuuko se? No, näihin kysymyksiin en mi-
nä eikä varmasti kukaan muukaan kyke-

ne antamaan vedenpitäviä vastauksia.
Siksi turvaudunkin siteeraamaan pyhiä
ihmisiä, jotka rohkaisevat meitä tässä
epävarmuuden maailmassa näillä sa-
noilla: ”Sinä Kristus, Jumalamme, olet
nukkuneiden palvelijaisi ylösnousemus,
elämä ja lepo, ja sinulle ynnä iankaikki-
selle Isällesi ja kaikkein pyhimmälle hy-
välle ja eläväksi tekeväälle Hengellesi me
kunniaa edeskannamme, nyt ja aina ja
iankaikkisesti.”

Meidän uskovaisten tulee siis luot-
taa siihen, että kun tämä maallinen vael-
lus päättyy, voimme siirtyä riemun to-
dellisuuteen ja liittyä pyhien joukkoon.
Silloin olemme kauempana tätä maail-
maa, mutta lähempänä Jumalaa. Kristus
nousi kuolleista! Totisesti nousi!

■ Mikko Sidoroff

Rukous tuonilmaisiiin siirtyneiden puolesta

KARI M. RÄNTILÄ

Kuolinvaatteet kaapissa

Lintulan luostarin igumenia **Marina** muistelee läheistensä poismenon luomia tunnelmia ja luostarin tapoja, kun suruviesti saapuu.

KUVIA IGUMENIA ANTONINAN HAUTAJAISISTA. KUVAT: SISAR JULIANA

Vuosia sitten, kun vielä asuin vanhempieni kanssa Kuopiossa, vaatekaapin oven aukaistessani tuli esille laatikko, jossa luki *Kuolinvaatteet*. Se oli siellä vuosikausia. Siihen äitini oli pakannut kaikki tarvittavat vaatteet, kengistä lähtien, jotka sitten piti pukea hänen ylleen kuoleman jälkeen. Näin tapahtuinkin. Äitini kuoli sairaalassa, jossa hän oli lyhyen ajan ennen kuolemaansa. Kun sairaalasta soitettiin, että pitäisi tulla sinne, sillä

sairas heikkenee, lähdin heti liikkeelle ja otin mukaani sen kuolinvaatelaatikon. **Leo Iltola** toi sairaalaan isä **Aari Surakan**, joka ripitti äitini.

Oli ilta ja valvoin yön äitini vuoteen äärellä ja luin rukouksia. Vasta aamulla äitini pääsi lepoon. Sitten pesin hänet ja

puin mukanani tuomiin vaatteisiin. Apuna oli serkkuni **Maija Rantsi**.

Äidilläni oli kaikki järjestyksessä. Hän oli jopa kirjoittanut valmiiksi lehteen annettavaksi elämäkertansa ja kirjoittanut myös tarkat ohjeet hautajaisruuista. Tuntui siltä, että hän olisi ollut koko ajan kaikessa mukana.

Aikanaan sain ohjeen, että kuoleman jälkeen vainajaa pitää muistaa joka ilta lukemalla hänen puolestaan 40 päivän ajan luku evankeliumeista. Niin olen tehnyt siitä asti.

Isäni kuoli yksitoista vuotta ennen äitiäni kotona yöllä sydänkohtaukseen, mikä oli jo neljäs. Olin silloin ryhmämattakalla Norjassa ja sain sinne tämän surutiedon. Oli todella paha mieli, kun en ollut kotona äitini tukena. Hautajaisia viivytettiin yksi päivä, että ennätin paikalle. Silloin piti todella itkeä. Mutta silloinkin tuntui, että isä oli paikalla.

Toiseksi vanhin

Kun vuosien jälkeen asetuin Lintulaan, kuolema tuli aina vain lähemmäksi. Jo kohta puoli vuotta tuloni jälkeen kuoli

vanha nunna äiti **Antonia** (88 v.), sitten skeemanunna **Serafima** (87 v.), nunna **Eugenia** (88 v.), nunna **Augusta** (94 v.), igumenia **Antonina** (92 v.), äiti **Pelagia** (90 v.) ja viimeksi äiti **Serafima** (80 v.). Huomaamme, että nunnat olivat pitkäikäisiä. Tällä hetkellä nunnista vanhin on äiti **Varvara** (85 v.), joka ollut luostarissa 61 vuotta. Hän on meille sisarille hyvä perinteensiirtäjä. Kun itse tulin luostariin, olin kolmanneksi nuorin, nyt olen toiseksi vanhin.

Kuolinvaatteet

Kun noviisi vihitään nunnaksi, hän saa

erityiset nunnavaatteet. Nämä vihkimyksessä käytetyt vaatteet pannaan säilöön kuolinvaatteiksi. Nunnaa puettaessa kuolinvaatelaatikosta löytyy valkoinen pitkä paita, joka ommeltiin vihkimistä varten. Se päällään hän on aikoinaan astunut kirkkoon ja polvistunut piispan tai papin eteen. Sitten on tietysti kengät tai tossut, leninki, riässä eli viitta, laskostettu mantia, hänen itsensä ompelema paramantia, kynttilä, jota hän piti kädessään vihkimyksensä aikana, rukousnauha, päähine eli apostolnika ja ikoni. Tavallisesti nunna ompelee vielä valmiiksi neliskulmaisen mustan liinan, jolla hänen kasvonsa peitetään.

Antoninan poismeno

Igumenia **Antonina** sairasti pitkään luostarissa omassa keljassaan. Häntä hoiti nunna **Mikaela** ja välillä lyhyitä jaksoja luostarin ystäviin kuuluvat sairaanhoitajat. Äiti igumenia vietti vielä 92-vuotiaana syntymäpäiviään (5.2.), mutta sen jälkeen hänen vointinsa huononi ja hänet vietiin Heinäveden terveyskeskukseen. Tuli keuhkokuume.

Sairaalan kanssa oli sovittu, että sieltä soitetaan luostariin heti, kun äiti igumenian lähtö lähestyy. Sisaret valvoivat vuorotellen sairaalassa. Yöllä 14. helmikuuta 1988 lauantaiamuna klo 4 soi minun kännykkäni, mutta kukaan ei puhunut. Soitin sairaalaan, mutta ei vastattu. Sitten heti sieltä soitettiin ja ilmoitettiin, että igumenia oli kuollut klo 4.04. He eivät olleet soittaneet meille. Saamani soitto pysyi mysteerinä. Igumenia oli varmaan pannut enkelin ilmoittamaan edeltäpäin kuolemastaan. Meitä sisaria lähti autollinen sairaalaan pesemään ja pukemaan igumeniaa. Kuolinvaatteet olivat tietysti valmiina. Yksi sisarista luki

rukouksia, ja toiset pukivat rakkaan vainajan. Hautaustoimisto toi arkun, ja pian lähdettiin viemään igumeniaa kotiin, jossa olimme klo 7. Kotiin jääneet odottivat tsasounan portilla. Isä **Herman** toimitti panihidan.

Hautajaiset pidettiin jo tiistaina. Oli kova pakkanen, mutta silti saattoväkeä oli yli kaksisataa. Kun arkku oli laskettu hautaan, tunnelma muuttui. Rakas vainaja oli päässyt onnellisesti ystävien saattamana lepoon. Ihmiset olivat iloisia ja helpottuneita. Oli ylösnousemuksen tunnelma. Hauta on luostarin omalla hautausmaalla, ja igumenia Antonina oli ensimmäinen sisarista, joka sinne haudattiin. Lyhyt matka käydä tervehtimässä!

Voiko olla suurempaa siunausta, kuin saada elää luostarissa ja saada viimeinen leposijansa omaan maahan! Luostarissa rukoillaan joka päivä vainajien puolesta. Ei ole enää kipua, surua eikä huokauksia vaan on loppumaton elämä.

Kristus nousi kuolleista!
■ Igumenia **Marina**

MuK, TM **Jaakko Olkinuora**
on bysanttilaisen musiikin
opettaja.

Kuka saa laulaa ja milloin

Olen sijaikanttorina eri kirkoissa ympäri Suomea toimiessani nähnyt erilaisia käytäntöjä ja niiden seurauksia – onhan sijainen joskus se, jolle tunteet uskalletaan kertoa jopa avoimemmin kuin vakituiselle työntekijälle. Usein olen saanut valituksia siitä, että “tuo kanttori on kieltänyt minua laulamasta kuorossa mutta ajattelin nyt tulla laulamaan” tai “me olemme sitten tottuneet laulamaan tällä tavalla”. Joskus taas olen laulattanut kansaa liikaa tai liian vähän. Joissain kirkoissa papisto tai joku kirkkokansasta taas on hyvin innokasta laulamaan äänekäästikin kuoron mukana, mutta jo metrien etäisyys kuorosta usein suistaa papin oikeasta rytmistä, ja laulusta tulee enkelilaulun sijaan vain kakofonia...

Kirkon elämää säätelevissä kanoneissa annetaan myös ohjeita kirkkolaulusta. Laodikean synodin 15. kanoni kuuluu: “Muiden kuin kanonisten laulajien, jotka nousevat ambonille ja laulavat kirjasta, ei tule laulaa kirkossa.” Laulajan tehtävä on siis ollut alempana papistoon kuuluva erityisvirka, ja se on sitä edelleen useissa kreikkalaisissa seurakunnissa. Suomessa ja slaavilaisessa perinteessä laulajan vihkimyksestä ollaan kuitenkin pääasiassa luovuttu. Amboni oli vanhoissa kirkoissa koro, josta kirkkolaulaja julisti veisut – meillä sitä vastaa nykyään klirossi tai kreikkalaisittain analogi. Ambonilta laulaminen jo määrittelee sen, että kaikki kirkkolaulajat ovat samassa paikassa. Kirjasta laulamisen jotkut ovat ymmärtäneet niin, että kanoni kieltäisi ulkomuistista laulamisen. Kanonien tulkitsijat taas ovat nimenomaan painottaneet, että se tarkoittaa kanonisten tekstien – siis Raamatun ja kirkon hyväksymän hymnografian – laulamista.

Kanonin perusteella kansan osallistuminen kirkkolauluun näyttää kielletyltä, mutta onko asia näin? 1100-luvulla elänyt bysanttilainen Balsamon kirjoittaa: “Eihän ole kielletty, että maallikotkin saavat laulaa mukana kirkossa - -”. Bysanttilaisessa kaupunkiseurakuntien perinteessä oli käytössä responsorinen laulutapa, jossa vihityt laulajat lauloivat monimutkaisemmin psalmien jakeita, ja kirkkokansa yhtyi aina kertosäkeeseen. Pyhä isämme Basileios Suuri onkin maininnut, että “laulaja laulaa melodian, muut toistavat”. Jo tuolloin oli siis selkeästi määritelty, mitä maallikot saivat laulaa. Nykyään responsorinen laulutapa on harvinaisuus (vaikka se voitaisiin ottaakin osittain käyttöön), mutta edelleen kirkkokansan – ja papiston – tulisi laulaa vain kanttorin merkistä.

Balsamon tuomitsee myös maallisten musikoiden toiminnan kirkoissa: “Huomauta tästä myös - - maallikoille ja kontaktien kuoronjohtajille, jotka esiintyvät johtajina kirkoissa ja toreilla. Huomaa myös, että kirkkolaulajien hyräilyt ja maalliset sävelmät ovat täysin kiellettyjä.”

Kanttorilla on musiikillinen vastuu jumalanpalveluksesta. Siihen kuuluu niin laulettavien sävelmien valitseminen kuin vastuu myös musiikin laadusta. Joskus voi tilanne olla sellainen, että laulu soi paremmin kanttorin yksin laulamana kuin parin kuorolaisen “auttamana” – “apu” voi tässä tilanteessa olla lähinnä häiriöksi. Toisinaan taas naiskuorolaulu on mukavaa vaihtelua, mieskuoroista puhumattakaan. Muiden kuorolaisten ei tule loukkaantua tästä. Kanttori ei tee asiaa simputtamisen tai nöyryyttämisen ilosta, vaan aidosti musiikillisen elävyyden säilyttämiseksi. Kirkkolaulu ei ole kenenkään, ei edes kanttorin, oikeus saati etuoikeus, kuten ei pappeuskaan. Se on kuuliaisuustehtävä. Kaikki eivät voi eikä kaikkien tulekaan laulaa kuorossa. Kirkkokansa laulaa ja huutaa Herraa avuksi sydämessään, ja se on yhtä tärkeä rukoustehtävä kuin kirkkolaulajana toimiminen.

Hyvää ylösnousemusjuhlaa kaikille!
Jaakko Olkinuora

■ Medical Teams International (MTI) -järjestön klinikka maanjäristyksen uhreille Haitissa.

Ort
Aid

Ortaidin

katastrofikeräys Haittiin

Haitilla 12.1.2010 sattunut voimakas maanjäristys tuhosi maailman köyhimpiin kuuluvan valtion pääkaupungin Port-au-Princen lähes maan tasalle. Yli 150 000 ihmistä on hautautunut raunioihin ja menehtynyt. Järjestyksen aiheuttama tuho on vaikuttanut suoraan ainakin kolmen miljoonan ihmisen elämään.

Maanjäristyksen runtelema köyhä Haiti tarvitsee nyt kipeästi apua, ja pienikin lahjoitus on tärkeä.

Ortaid ry kerää rahaa IOCC:n (International Orthodox Christian Charities) avustustyöhön Haitissa.

IOCC on toimittanut Haitin maanjäristyksen uhreille lääkkeitä ja sairaalatarvikkeita pitkäaikaisen kumppaninsa, Medical Teams International (MTI) -järjestön kautta. Tammi-

kuussa toimitetun avustuskuljetuksen arvioidaan kattavan yli 45 000 ihmisen lääkinnälliset tarpeet. Avustuskuljetus sisältää muun muassa kiireellisesti tarvittavia lääkkeitä, kuten antibiootteja, leikkauksissa käytettäviä anestesia-lääkkeitä sekä kipulääkkeitä.

Yhdessä Norjan kirkon ulkomaanavun kanssa IOCC on toimittanut Haittiin myös vedenpuhdistuslaitteita ja hygieniapaketteja 10 000 ihmiselle ja 500 perhetiltaa väliaikaissuo-

Auta meitä auttamaan **Haitia!**

Tee lahjoitus

Ortaidin katastrofikeräyksen Haitin maanjäristyksen uhrien auttamiseksi.

Keräystili: OP 548005-223308

Viite: 12027

Lisätietoja:

Ortaidin projektipäällikkö Vuokko Sajaniemi, puh. 044 336 7064, vuokko.sajaniemi@ort.fi, www.kirkkotoimii.fi/ortaid.

IOCC – International Orthodox Christian Charities: www.iocc.org

jiksi maanjäristyksessä kodittomiksi jääneille perheille.

IOCC, joka on SCOBA:n (Standing Conference of Canonical Orthodox Bishops in the Americas) virallinen kehitysaputoimija ja ACT Alliancen jäsenjärjestö, jatkaa työtään yhteistyökumppaneidensa kanssa kartoittaakseen maanjäristyksen uhreille ensisijaisen katastrofiavun tarpeen ja vastataksaan siihen.

■ **Vuokko Sajaniemi**

KARI M. RÄNTILÄ

Ortodoksin papin ylimääräinen muutoksenhaku

Varatuomari **Yrjö Korhonen** tarkastelee Korkeimman hallinto-oikeuden päätökseen sisältyvää näkemystä kanonisen lainsäädännön ja Suomen lain suhteesta. Tärkeää päätöksessä on, että se määrittelee kirkon kanonisen oikeuden pätevän suomalaisessa lainkäytössä.

Korkein hallinto-oikeus (KHO) hylkäsi 14. joulukuuta antamallaan päätöksellä **Mitro Revon** vaatimukset, jotka koskivat piispainkokouksen toukokuista toimituskieltopäätöstä. Piispainkokous määräsi 26.5. hänet toimituskieltoon hänen EU-parlamenttivaaliehdokkuutensa ja mahdollisen EU-parlamentin jäsenyytensä ajaksi. Toimituskiellon aikana hän ei saa toimittaa kirkon pyhiä toimituksia eikä käyttää papin viittaa, ristiä eikä muita papillista arvoa osoittavia tunnuk-
sia.

KHO:n totesi päätöksessään, ettei Revon tapauksessa ole tapahtunut kuu-
lemisvirhettä eikä muutakaan menette-
lytapavirhettä, jonka vuoksi piispainko-
kouksen päätös voitaisiin kantelun joh-
dosta poistaa. Piispainkokouksen pää-
töksellä ei myöskään ole rajoitettu Revon
oikeutta asettua ehdokkaaksi Euroopan
unionin parlamenttivaaleissa tai toimia
Suomen edustajana Euroopan parla-
mentissa. Revon toimituskieltoon aset-
tamisen perusteissa ja siihen liittyen or-
todoksisesta kirkosta annetun lain sovel-
tamisessa on kysymys ortodoksisen kir-
kon sisäistä autonomiaa koskevasta oi-
keudesta tulkita kirkon oppia. Tämä
asiaratkaisuun liittyvä tulkinta kuuluu
piispainkokouksen toimivaltaan. Kor-
kein hallinto-oikeus totesi, ettei piis-

painkokouksen tekemä päätös ole myös-
kään Suomen perustuslain, vaalilain,
Euroopan neuvoston ihmisoikeussopi-
muksen, kansalaisyhteiskunta- ja poliittisia
oikeuksia koskevan kansainvälisen yleis-
sopimuksen eikä Euroopan unionin ih-
misoikeussopimuksen vastainen.

Muutamia esimerkkejä

Aluksi muutama esimerkki vastaavanlai-
sista päätöksistä:

- (1) KHO on verraten tuoreessa pää-
töksessä (KHO 2003:39) päättänyt, että
luterilaisen kirkon virkaa hakenut nais-
pappi täytti kirkkoherralta (KJ:n 6 luvun
18 §) vaaditut kelpoisuusvaatimukset.
Vielä tuoreemmassa päätöksessä (KHO
2008:8) se totesi, että luterilaisen kirkon
kirkkoherran virkaan vaaliehdokkaaksi
kelpoinen ei ole hakija, jolta ilmeisesti
puuttuvat viran hoitamiseen tarvittavat
edellytykset. Tämä hakija oli ilmoitta-
nut, ettei hän toimita jumalanpalvelusta
naispapin kanssa, joten hän ei ollut vaa-
liehdokkaaksi kelpoinen.

- (2) Kappalainen oli kieltäytynyt
kahdesti virkatehtävissään toimittamas-
ta jumalanpalvelusta yhdessä naispuoli-
sen pastorin kanssa. Hänelle oli voitu
määrätä kolmeksi kuukaudeksi virantoi-
mituksesta erottaminen. KHO katsoi
ratkaisussaan (26.11.2009 T 2796), ettei

luterilaisen kirkon kappalaisen kurinpi-
toasiassa annettua päätöstä ollut syytä
muuttaa.

Näitä päätöksiä voidaan pitää perus-
teltuna luterilaisen kirkon lainsäädän-
nön kannalta. Ortodoksisen kirkon kan-
nalta voidaan ensin todeta, että oikeus-
käytäntö on niukempi, ja tiedossani on
vain seuraava keskusrahastomaksua
koskeva ratkaisu:

- (3) Ortodoksinen seurakunta haki
purkaa Suomen ortodoksisen kirkollis-
hallituksen päätökseen, jolla seurakun-
nalle oli ilmoitettu kirkkokunnan kes-
kusrahaston kartuttamiseksi kannetta-
van – seurakunnan vuokralle annetusta
kiinteästä ja siihen verrattavasta muusta
omaisuudesta saadusta puhtaasta tulos-
ta määrätyn – maksun suuruus. KHO
tutki asian perustevalituksena. Maksun
katsottiin määräytyvän kiinteistökohtai-
sesti eikä tulolähteen perusteella (KHO
18.12.2000 T 3235). Tämä ratkaisu on
vaikuttanut uudessa kirkkoa koskevassa
laissa (38 §:n 3 mom.) keskusrahasto-

Päätös poliitti- seen toimintaan osallistumisesta on vastoin orto- doksisen kirkon kanonista perinnettä.

maksun määräämistä koskevaan ”veron-
kiertosäännökseen”. Seurakunta on si-
ten velvollinen laskemaan keskusrahastomaksun kirkon päättämällä tavalla. KHO katsonee, että kysymyksessä on ”jäsenmaksun määrääminen”.

Papiston poliittisen toiminnan rajoittaminen

Edellä olevaa uskonnon harjoittamista
koskevaa oikeuskäytäntöä voi tarkastella
myös siinä valossa, että ortodoksisella
kirkolla on oikeus keskusrahastomaksun
määräämisen ohella selkeästi rajoittaa
papiston poliittista toimintaa. KHO:n
Mitro Repoa koskeva päätös on 13 sivun

Ortodoksipapin...

mittainen, joten seuraavassa olen ottanut mukaan vain tärkeimmät kohdat:

(4) ”Pastori Repo on asettunut ehdolle Euroopan parlamentin vaaleissa” ja ...puolueen puoluehallitus nimesi virallisesti 16.4.2009 Revon puolueen ehdokkaaksi. Ehdokkuus sitoutumattomana ei poista Revon ehdokkuuden poliittista luonnetta. Päätös poliittiseen toimintaan osallistumisesta on vastoin ortodoksisen kirkon kanonista perinnettä. Papin asema edellyttää käyttäytymistä työtehtävissä ja niiden ulkopuolella aseman edellyttämällä tavalla.”

(5) ”...Ortodoksisen perinteen mukaan papiston jäsen on vihitty vain Kristuksen palvelijaksi... Pappi on esikuvansa mukaisesti kaikkien palvelija, eikä tämän vuoksi voi olla minkään erityisen yhteiskunnallisen ryhmän edustaja... Yhteys Kristuksen esimerkkiin näkyy myös siinä, että papit eivät saa edelleenkaan kantaa asetta.”

(6) Piispainkokouksessa 18.3.2009 päätettiin, että ”Revon ilmoitus mahdollisesta asettumisesta ehdokkaaksi vaaleissa nähdään kirkon kanonisen perinteen vastaisena... Euroopan parlamentissa papin viitassa esiintyvä edustaja asettaisi Suomen kirkon kansainvälisestä kyseenalaiseen asemaan... Revon osallistuminen poliittiseen toimintaan on häntä sitovien kanonien vastaista ja että näin ollen hän ei ole työtehtäviensä ulkopuolella käyttäytynyt asemansa edellyttämällä tavalla.”

Sovelletut oikeusohjeet

Mitro Repo haki muutosta (KHO 29.5.2009) vaatien, että hakemuksen kohteena oleva Suomen ortodoksisen arkkipiispakunnan piispainkokouksen päätös poistetaan kantelun johdosta tai puretaan hakemuksen mukaisesti. Lisäksi hän vaati, että piispainkokouksen päätöksen täytäntöönpano kielletään.

Repo oli sitä mieltä, että muutoksenhaun alaisessa päätöksessä on sivuutettu hänen avustajansa kuulemistilaisuudessa lukema lausunto ja hänen oma puheenvuoronsa. Hän myös toteaa muun muassa, että piispainkokouksen päätös

perustuu ortodoksisen kirkkolain väärään soveltamiseen. Tämä on olennaisesti loukannut muutoksenhakijan laillisia oikeuksia ja oikeusturvaa.

Piispainkokous totesi, että Repoa on asianmukaisesti kuultu toukokuuisessa piispainkokouksessa eikä toimituskiellon asettamisessa ole tapahtunut virhetä. Kuitenkin Revon väite, ettei hänen tekoaan ole perusteltu toistuvaksi tai vakavaksi, pitää osittain paikkansa, mutta vaikka hänen tekonsa ei olisikaan toistuva, on se kanonisessa mielessä katsottava hyvin vakavaksi. Maininnan ”vakava” puuttuminen päätöksen perusteluista on asiaratkaisuun liittyvä kanoninen tulkinta eikä siitä voi valittaa.

Perusteltu päätös nyt olemassa

KHO siis hylkäsi kantelun ja purkuhakemuksen. Päätöksen perusteluissa KHO on maininnut ortodoksisen kirkkolain kohtia ja joukon muita lainkohtia mu-

kaan lukien Suomen perustuslain, Euroopan ihmisoikeussopimuksen sekä useita ortodoksisen kirkkolain säännöksiä ja lain esitöitä. Päätöksen tosisekkoja ja arviointia KHO on käsitellyt laajasti ja hylännyt kolme eri kanteluperustetta (eli esteellisyyden, kuulemisen ja asian esittelyn osalta sekä purkuperusteen osalta) ja näin ollen myös täytäntöönpanon kieltämistä koskevan hakemuksen.

Mielestäni päätös on perusteltu asian luonteen ansaitsemalla tavalla. Toinen asia on, mitä meistä kukin yksityisesti ajattelee. Olen kuitenkin sitä mieltä, että onneksi asiassa on saatu kestävällä tavalla perusteltu päätös ortodoksipapin poliittiseen toimintaan osallistumisesta.

Ratkaisu osoittaa myös kummassakin ortodoksista kirkkoa koskevassa päätöksessä, että kirkkomme saa hoitaa omat asiansa oman lainsäädäntönsä mukaan.

■ Yrjö Korhonen

Romania
luostareita
luostareita
kulttuuria

26.8.-2.9.2010

740 e

Matkatoimisto Artos
puh 017 816441
e-mail iisalmi@ort.fi

Ihmistä etsimässä.

Kaipaatko lisää näkyvyyttä? Kotimaa-yhtiöiden lehtien ja verkkopalvelujen kautta tavoitat jo 1,5 miljoonaa kuluttajaa ympäri Suomea.

Kysy lisää:

Vappu Kuusiniemi

014 619 824

vappu.kuusiniemi@kotimaa.fi

KOTIMAA-YHTIÖT

Trimeeri Oy

www.trimeeri.fi

Ortodoksisuus perheen elämässä

Isä **Aarne Ylä-Jussila** sanoo, että perheen arjessa kirkon uskon ja perinteiden noudattamisen tulisi olla tärkeää ja luonnollista.

Ortodoksisessa uskonelämässä on tärkeintä säännöllinen osallistuminen kirkon yhteisiin jumalanpalveluksiin. Yhteinen rukous ja erityisesti osallistuminen pyhään ehtoolliseen antavat ihmiselle siunausta ja voimaa elää Jumalan hyvän tahdon mukaisesti jokapäiväisessä elämässä. Ortodoksinen elämäntapa ei saisi rajoittua siihen, että käydään jumalanpalveluksissa, vaan sen tulisi ilmetä myös ihmisen arkisessa elämässä. Useimmille ortodokseille perhe on tärkein ja läheisin yhteisö. Siksi kirkon uskon ja perinteiden noudattaminen tulisi olla tärkeä ja luonnollinen asia myös ortodoksisen ihmisen perhe-elämässä.

Avioliiton mysteeriö perheen elämän perustana

Ortodoksisen perheen perusta on avioliiton mysteeriö. Kirkon opetuksen mukaan avioliitto on mysteeriö, jossa Pyhän Hengen armo pyhittää puolisoitten vapaaehtoisen yhdistymisen ja vahvistaa heitä rakkaudessa. Avioliiton sakramentissa rukoillaan Jumalan siunausta sekä puolisoitten yhteiselle elämälle että heidän sukunsa jatkumiselle. Perimmiltään avioliiton mysteeriön tarkoitus on kuitenkin sama kuin muiden sakramenttien: yhteys Kristukseen ja kasvaminen rakkaudessa kohti hänen kaltaisuuttaan. Tämä on mahdollista, jos puoliset Jumalan armovoimaan turvautuen ovat valmiita rakastamaan, auttamaan, tukemaan, kunnioittamaan toisiaan sekä antamaan anteeksi toiselle.

Avioliiton mysteeriössä saatu Jumalan siunaus on perustana myös puolisoitten elämään perheen isänä ja äitinä. Suvun jatkaminen ei kuitenkaan ole ortodoksisen uskon mukaan avioliiton ainoa tarkoitus. Miehen ja naisen välinen aviollinen rakkaus on arvokas ja siunauksellinen asia myös silloin, kun heidän ei ole mahdollista saada lapsia. Onnellisinta kuitenkin on, jos miehen ja naisen rakkaus voi tulla uutta elämää tuottavaksi lapsen syntymän kautta.

Ortodoksisen perhe

Ortodoksinen kirkko pitää perhettä suuressa arvossa. Vanhempien vastuullisena tehtävä on johdattaa lapsensa kirkon yhteyteen. Jokainen äiti ja isä haluaa, että hänen lapsensa olisi onnellinen ja tahoo tehdä parhaansa lapsensa hyväksi. Suurempaa lahjaa vanhemmat eivät voi lapsellensa antaa kuin sen, että tuovat hänet kastettavaksi. Pyhässä kasteessa lapsi liitetään pelastavaan yhteyteen Kristuksen kanssa. Kasteen jälkeen toimitettavassa voitelun mysteeriössä hän saa Pyhän Hengen lahjat sielunsa ja ruumiinsa siunaukseksi ja pelastukseksi. ▶

■ Avioliiton mysteeriö on ortodoksisen perheen perusta.

■ Pyhässä kasteessa lapsi liitetään Kristuksen yhteyteen.

Ortodoksisuus...

Pieni lapsi ei voi itse vastata uskostaan. Siksi tämä vastuu on annettu vanhemmille ja kummeille. Vanhempien ja kummien tehtävänä on kasvattaa lapsi siihen uskoon, johon hänet on kastettu. Kummien velvollisuutena on auttaa vanhempia lapsen kasvattamisessa, mutta myös muiden perheen sukulaisten ja ystävien tulee mahdollisuuksiensa mukaan tukea vanhempia, jotta lapsi voi varttua onnelliseksi ja tasapainoiseksi ihmiseksi.

Todellinen ortodoksinen perhe opettaa jäsenilleen rakkautta. Perheessä koettu epäitsekäs rakkaus rohkaisee sen jäseniä osoittamaan samanlaista rakkautta myös ympäröivässä maailmassa. Vanhempien erityisenä vastuuna on sanoin ja teoin omalla esimerkillään vahvistaa lapsissaan ihmiselle perimmiltään luonnollista myötätuntoista suhtautumista toisia ihmisiä kohtaan. Ihminen, jota lapsuudessa rakastetaan, oppii rakastamaan.

Kodin pyhittäminen

Ortodoksiseseen perinteeseen kuuluu, että uusi koti pyhitetään käyttöön. Kodin pyhittämisen toimitus on rukoushetki, jonka päätteeksi pappi vihmoo pyhitetyllä vedellä koko kodin ja sen asukkaat. Tässä toimituksessa rukoillaan kodin asukkaille siunausta sekä ajallisissa että iankaikkisissa asioissa ja pyydetään Jumalalta, että hän auttaisi heitä elämään todellisina kristittyinä rauhassa ja rakkaudessa.

Kodin pyhittäminen on erityisen kaunis ja merkityksellinen asia. Se on toimitus, jossa perheen asunto siunataan Jumalan palvelijoiden kodiksi. Toimituksessa rukoillaan, että Kristus tulisi tähän kotiin ja antaisi siunauksensa sen asukkaille, niin kuin hän toi pelastuksen Sakkeuksen perheelle tullessaan tämän kotiin. Kristuksen läsnäolon merkityksestä kodissa opettaa myös toimituksessa luettava evankeliumi, joka kertoo hänen vierailustaan Betanien Martan ja Marian kodissa.

Perheen rukouselämä

Ortodoksisen kodin keskeisin paikka on kotialttari, jossa on yksi tai useampi ikoni sekä lampukka tai tuohus niiden edessä. Kotialttariin kuuluu myös pöytä tai hylly, jolla on evankeliumikirja, rukouskirja sekä muistelukirja esirukouksia

varten. Kotialttari on rukouspaikka, jonka ääressä kodin asukkaat lukevat ilta- ja aamurukouksensa. Sen edessä myös pappi toimittaa rukoushetket vieraillessaan kodissa.

Kotialttarin lisäksi olisi hyvä, että ikoneita olisi myös muissa huoneissa.

Ikonit muistuttavat Jumalan ja hänen enkeleidensä läsnäolosta kodissa.

■ Ikonien tulee olla kodissa näkyvällä ja arvokkaalla paikalla.

Ikonit muistuttavat Jumalan ja hänen enkeleidensä läsnäolosta kodissa sekä pyhien ihmisten esirukouksista puolestamme. Ikonin perinteinen paikka on huoneen ovea vastapäätä oleva nurkka. Nykyajan asunnoissa ei ole aina mahdollista sijoittaa ikoneita perinteiselle paikalleen. Tärkeää kuitenkin on, että ikoni on huoneessa näkyvästi sijoitettuna siten, ettei se huku seinillä olevien taulujen tai koriste-esineiden joukkoon.

Ihanteellisinta olisi, jos perheessä voitaisiin mahdollisimman usein lukea aamu- ja iltarukoukset yhdessä. Tämä ei kuitenkaan nykyajan maailmassa ole aina mahdollista. Tärkeintä kuitenkin on, että vanhemmat opettavat lapsensa rukoilemaan. Ensimmäinen asia, joka heidän tulisi opettaa lapsilleen, on ristimerkin tekeminen, jonka pienikin lapsi oppii jo ennen kuin pystyy vielä varsinaisia rukoussanoja lausumaan. Aamu- ja iltarukousten lisäksi tärkeitä ovat myös aterioiden edellä lausuttavat rukoukset. Siksi myös siinä tilassa, jossa perhe ruokailee, tulisi olla ikoni.

Perheen oman rukouselämän rinnalla on hyvin tärkeää, että lapset oppivat käymään kirkon yhteisissä jumalanpalveluksissa. Olisi hyvä, jos lapsi jo vauvaiästä alkaen tottuisi säännöllisesti osallistumaan pyhään ehtoolliseen, sillä myös pieni lapsi tarvitsee Jumalan armoa vahvistuakseen niin hengellisesti kuin ruumiillisesti. Pieniltä lapsilta ei voi odottaa, että seisoisivat tai istuisivat paikoillaan koko palveluksen ajan. Kirkossa voi antaa lapsen liikkua, jos hän ei aiheuta varsinaista häiriötä. Pieni lapsi ei välttämättä jaksa olla mukana koko palveluksen ajan. Siksi on usein paikallaan, että hänen kanssaan ollaan läsnä vain osa palveluksesta, liturgiassa erityisesti sen eukaristisen osan aikana.

Paastot ja juhlat perheen elämässä

Ortodoksisen kirkkovuoteen kuuluvat määrätyt paasto- ja juhla-ajat, jotka luonnollisesti näkyvät kirkon jumalanpalveluselämässä. Sen lisäksi niiden tulisi vaikuttaa myös kirkon perinteen mukaisesti elävän kristityn jokapäiväiseen elämään. Paastopäivinä ei tulisi perheen aterioiden tarjota liha-, muna- eikä maitotuotteita. Ankarimpien paastosääntöjen mukaan myös kala tulisi jättää pois. Paastoaikoihin kuuluu myös maallisista

huvituksista pidättäytyminen sekä tavallista ahkerampi rukoileminen ja jumalanpalveluksiin osallistuminen. Pienten lasten kohdalla ruokapaaston tarkkaa noudattamista ei voida edellyttää. Myös raskaana olevat ja imettävät äidit sekä sairaat perheen jäsenet ovat vapautettuja paastojen ruokasäästöjen ankarasta noudattamisesta. Paaston, kuten rukouksenkin, opettaminen lapselle ei saa tapahtua liian nopeasti siten, että häneltä ennenaikaisesti vaaditaan enemmän kuin mihin hän on valmis. Vuosi vuodelta lapsi tottuu noudattamaan tarkemmin paastoa ja oppii vähitellen myös ymmärtämään sen merkityksen ihmiselle.

Paasto ei kuitenkaan saa rajoittua koskemaan vain syömistä ja juomista tai maallisia huvituksia. Sen varsinainen tehtävä on ohjata ihmistä rukoukseen, itsetutkiskeluun, nöyryyteen, katumukseen ja parannuksen tekemiseen. Paastokaudet edeltävät suuria juhlia. Varsinkin pääsiäistä edeltävä suuri paasto on ihmisen hengellisen elämän kannalta erityisen tärkeä. Paaston kautta valmistaudumme juhlaan. Ilman paastoa, valmistautumista, juhlan kokeminen jää helposti pinnalliseksi, mutta paasto voi auttaa meitä kokemaan ja sisäistämään syvemmin juhlan sanoman niin, että sillä olisi kestävämpi vaikutus myös jokapäiväisessä elämässämme.

Kirkkovuoden rytmiin kuuluvat paastoaikojen lisäksi myös juhlat, joiden tulisi vaikuttaa myös perheen elämään. Kun on suuri kirkollinen juhla, pitäisi sen näkyä kodin sisustuksessa ja ruokapöydässä. Juhlista suurin on Herran pääsiäinen, jolloin kaikkien niiden perheenjäsenten, joille se on mahdollista, tulisi olla mukana pääsiäisyön jumalanpalveluksessa kokemassa Kristuksen ylösnousemusjuhlan riemua. Pääsiäiseen kuuluu rikas ruokaperinne, joka omalta osaltaan korostaa juhlan suurta arvoa. Pääsiäisruokia voi viedä myös kirkkoon siunattavaksi, minkä jälkeen ne tuodaan kotiin juhlapöydälle.

Kristuksen syntymäjuhla eli joulu on maassamme myös suuresti arvostettu ja

lapsille erityisen tärkeä. Joulun kristillisen sanoman ei saisi antaa kuitenkaan edes lapsiperheissä hämärtyä joulun kaupallistumisen alle. Joulun lisäksi myös palmusunnuntauilla on lapsiperheissä erityisasema. Silloin ortodoksilapset käyvät virpomassa kummejaan, sukulaisiaan, naapureitaan tai tuttaviansa juhlan vigiliassa siunatuilla paju-noksilla toivottaen heille näin terveyttä ja Jumalan siunausta.

Kodin juhliin kuuluu myös perheen jäsenten merkkipäivien viettäminen. Niiden tarkoituksena on osoittaa rakkautta perheenjäseniä kohtaan ja vahvistaa heidän yhteenkuuluvuuttaan. Ortodoksisessa perinteessä nimipäivällä on erityisasema, koska silloin juhliitaan myös sitä pyhää ihmistä, jonka mukaan perheenjäsen on saanut nimensä. Suurimpina merkkipäivinä voi myös pyytää papin toimittamaan rukouspalveluksen kodissa. Myös edesmenneitten sukulaisen ja ystävien muistaminen on tärkeä asia. Ortodoksisen perinteen mukaan vainajien puolesta tulisi vuosittain toimittaa muistopalvelus heidän kuolinpäivänään joko kirkossa tai haudalla.

Kirkko tahtoo tukea jokapäiväistä elämäämme

Ortodoksisen uskon ilmeneminen jokapäiväisessä elämässä niin perheessä kuin sen ulkopuolellakin tulisi olla jokaiselle kirkon jäsenelle luonnollinen asia. Kirkko tahtoo tukea meitä pyrkimyksissämme elää uskomme mukaista elämää. Kristus kutsuu meitä kirkkonsa yhteyteen, jotta me siinä eläen saisimme avuksemme sen Pyhän Hengen armon, joka kirkon yhteisessä rukouksessa ja pyhissä toimituksissa vaikuttaa pelastukseemme. Kirkko on rakkauden yhteisö. Sen jäsenenä voimme oppia tuntemaan ja kokemaan Jumalan rakkauden, joka voi meissä Jumalan armon voimalla kasvaa, jos niin tahdomme, toimivaksi rakkauksiksi kaikkia ihmisiä ja koko luomakuntaa kohtaan.

■ Isä Aarne Ylä-Jussila

Joensuun ortodoksiset kirkkopäivät

JOENSUUSSA 11.–13. kesäkuuta vietettävät ortodoksiset kirkkopäivät ovat aitoa osallistumista kirkon toimintaan. Kirkkopäivien teemana on ”Kirkko – luomakunnan toivo”. Teema sisältää ajatuksen ihmisen vastuusta ympäristöstään ja myös vastuun ihmisistä.

Kirkkopäivien ohjelma rakentuu jumalanpalvelusten ympärille. Osa palveluksista toimitetaan Pyhän Nikolaoksen kirkossa tai Pyhän Johannes Teologin kirkossa ja osa Joensuu Arenalla. Kirkkopäiville saapuu myös Konstantinopolin ekumeeninen patriarkka Bartolomeos I.

Eräs juhlien yhteisöllisimmistä kokemuksista on varmasti Pyhän Nikolaoksen kirkolta torille ja siitä edelleen Matkustajasatamaan etenevä suurristisaatto. Päivien ohjelmassa on lisäksi erilaisia konsertteja, paneelikeskusteluja, retkiä maakuntaan, tutustumista Ortobasaariin, seminaariin ja kaupungin pyhäköihin. Lauantai-iltana kokoonnutaan yhteisiin kirkkopäiväiltamiin. Tapahtuman päätöspäivänä sunnuntaina Joensuu Arenalla toimitetaan ensin liturgia, ja sen jälkeen vierailu on mahdollisuus nauttia juhlahounas. Tapahtuma päättyy Arenalla vietettävään suureen kirkkopäiväjuhlaan.

Tapahtumaan voi varata kolmipäiväisen kirkkopäiväpassin. Passiin sisältyy muun muassa Joensuu Arenan ohjelma ja kolme ruokailua. Lisäksi on saatavilla lippuja konsertteihin ja maakuntaretkille. Passit ja liput toivotaan varattavan etukäteen tapahtuman verkkosivuilta www.ortodoksisetkirkkopivat.fi tai puhelimitse 050 3674888. Useat seurakunnat järjestävät yhteiskuljetuksia ja -matkoja kirkkopäiville.

Keräys Uspenskin katedraalin ikonostaasin kultaukseen

Uspenskin katedraali on sekä Helsingin seurakunnan että hiippakunnan pääkirkko. Se on myös merkittävä historiallinen monumentti ja kulttuurinähtävyys. Vuosittain siihen käy tutustumassa noin puoli miljoonaa matkailijaa ja pyhiinvaeltajaa.

Kaikille kävijöille katedraali on ikkuna ortodoksisen uskon ja kulttuurin rikkaaseen maailmaan.

Etelä-Suomen lääninhallitus on myöntänyt luvan julkiseen rahankeitykseen Uspenskin katedraalin ikonostaasin kultauksen kauan kaivattua korjaamista varten. Uspenskin katedraalin ystävät ry on avannut lahjoituksia varten tilin Nordea 174530-107443 (keräyslupa voimassa vuoden 2010 loppuun asti – maksusuoritukseen merkitään viitenumero 20103). Lisätietoja Uspenskin katedraalista ja sen kunnostushankkeesta osoitteesta www.isaveikko.fi.

Baabelin virtain vierellä me istuimme ja itkimme...

Joen jäällä käy viima. Itämeri lähettämää ohutlumista postia jään pinnalla. Kirkonkello kumisee iltapäivän aikaa. Jokainen askel lähempänä kuolemaa. Ei elämä lyhene, vaikka kävelisit takaperin samoja jälkiä. Aurinko ei lämmitä vielä.

Rautatieaseman lippuluukulla pyydän menolipun katumuksen sakramenttiin. Lippunmyyjä kysyy, onko minulla rukouskirja mukana? Jos vaikka juna juuttuisi lumeen tai sattuisi jotain muuta. Vastaan, että minulla on rukouskirja, musiikkia ja aivan liikaa matkatavaroita. Junassa on hyvä lukea rukoukset ja pohtia syntejään valmiiksi. Siksikin on hyvä toisaalta matkustaa lähes Suomen halki katumuksen sakramenttiin, että muistaisi kaikki omat syntinsä. Muiden syntejä ihminen ei jaksaisikaan kantaa, siihen tarvitaan nasaretilaista.

Ajattelen nasaretilaisen Äitiä. Matka Marian ajasta tähän päivään ei ole niin pitkä kuin luulemme. Nainen kantaa samat kuormansa aivan kuin silloinkin. En usko, että tunteen tasolla olemme parempia kuin Maria oli. Eihän meidän tarvitsekaan olla.

Luen junassa Anna Ahmatovaa. Hänen runossaan Ristiinnaulitseminen on kohta, joka havahduttaa:

*”Magdaleena vääntelehti itkien,
Johannes kivettyi kauhusta;
mutta sinne, missä seisoi Äiti vaieten,
kukaan ei rojhennut edes vilkaista.”*

Anna Ahmatova, Valitut Runot.
Suom. M-L Mikkola, 2008.

■ Inkeri Tikkanen

Paastoruokakerho Haminaassa

Haminaassa Pietarin ja Paa-
valin trapesassa aloitti
keskiviikkona 24. helmi-
kuuta toimintansa uusi paasto-
ruokakerho. Kerhon tarkoitukse-
na on kokoontua suuren paaston
aikana keskiviikkoisin ja perjantai-
sin aamupäivällä. Jokainen ko-
koontuminen alkaa yhteisellä aa-
murukoushetkellä, päivän
evankeliumin luvulla sekä keskustelulla paastoajan perusteista ja merkityksestä. Ruoaksi valmistetaan yksinkertaista ja kevyttä paastoajan ruokaa, joka nautitaan yhteisellä aterialla pientä tarveai-

neet kattavaa korvausta vastaan. Ruokaa on myös mahdollista ottaa kotiin viemiseksi. Ruokailu päätetään kiitosrukouksiin. Ensimmäisellä kerralla ruokalistalla oli kaalikeittoa ja tuoresalaattia.

Kerhon vetäjänä toimii **Tatiana Immonen** ja ruoan laitosta vastaavina henkilöinä **Galina Kougappi** ja **Ludmila Rovenskaja**, jotka perehdyttävät muut osanottajat ruoanlaiton saloihin sekä päivän ruokalajin taustoihin ja historiaan.

■ Diakoni **Jukka Jauhiainen**

■ Kerhon ensimmäisellä kerralla mukana oli kahdeksan kursсилаista.

Haminan ikonimaalareilla aktiivista toimintaa

Haminan seurakunnan yhteydessä toimivalla ikonimaalauspiirillä on menossa kymmenes toimintavuosi ohjaajansa **Ritva Koverolan** johdolla. Piirin ryhmät kokoontuvat keskiviikkoisin seurakunnan trapesassa. Ryhmien jäsenistä osa on ollut mukana toiminnassa koko kymmenvuotiskauden, uusimmat aloittivat viime syksynä.

Maalaamisen lisäksi piirissä suunnitellaan ja toteutetaan myös

erilaisia muita aktiviteetteja, joista vaativin lienee pääsiäismyyjäiset. Myyjäisiin valmistellaan ortodoksisen perinteen mukaisesti erilaisia leivonnaisia sekä ikoneja, pääsiäismunia, virpovitsoja ym.

Maalauspiiri on tehnyt lukuisia matkoja kotimaassa ja myös Venäjälle. Matkoilla on tutustuttu monipuolisesti eri kirkkoihin ja ikonostaaseihin ja tavattu muita ikonimaalareita. Matkoilla on käyty mm. Konevitsan luostarissa, Vi-

KUVAT: HEIKKI SIVONEN, HAMINA

■ Haminan vuoden 2009 ikoninäyttelyn huoneiston näyteikkuna.

■ Ikonimaalari Tuula Aho esittelee Savonlinnan kirkon ikoneita haminalaisille maalareille.

purissa Pyhän Eliaan kirkossa, Espoon Tapiolassa Pyhän Herman Alaskalaisen kirkossa. Porvoossa on tutustuttu **Ritva Westermärkin** opastamana Kristuksen kirkastuksen kirkon ikoneihin sekä viimeisimpänä on käyty Savonlinnassa Pyhien profeetta Sankariaan ja vanhurskaan Elisabetin muistolle pyhitetyssä kirkossa, jonne on vastikään maalattu uusia ikoneja ikonostaasiin. Meille niitä esitteli itse maalari **Tuula Aho**.

Piiri on järjestänyt myös useita näyttelyjä, joista viimeisin oli Haminan rauhan 200-vuotijuhlan kunniaksi koottu ikoninäyttely vuonna 2009. Tämä näyttely saavutti huomattavan suosion, lähes tuhat kävijää.

■ **Heikki Sivonen**
Kirjoittaja on Haminan ikonimaalauspiirin jäsen

Kysymyksiä pääsiäisestä

Analogi-lehden kuudennes-
ta numerosta vuodelta
2009 luin pastori **Vassi
Livion** artikkelin "Miksi vietetään
kahta joulua". Tämä herätti mie-
lessäni heti kysymyksen kahden
pääsiäisen vietosta.

Ruohonjuuritasolta katsot-
tuna, olenhan tavallinen ihminen,
ilman teologista koulutusta ja
melko äskettäin kirkkoon liittynyt,
tuntuu katkeralta, että meidän
kirkkomme jää sen mystisen piirin
ulkopuolelle, joka muodostuu,
kun pääsiäistä vietetään samanaikaisesti
koko ortodoksisessa
maailmassa. On monia kirkkoja,

jotka noudattavat gregoriaanista
kalenteria meidän kirkkomme ta-
voin, mutta nämä kirkot viettävät
pääsiäistä samanaikaisesti juliaanista
kalenteria noudattavien
kirkkojen kanssa. Nämä kirkot
noudattavat seitsemännen apos-
tolisen kirkolliskokouksen (v.
787) sääntöä ja muiden yleisten
kirkolliskokousten päätöstä pääsi-
äisen vietosta. Näissä säännöksis-
sä meitä kehoitetaan viettämään
pääsiäistä samanaikaisesti ja vasta
juutalaisten pääsiäisen jälkeen,
jotta voisimme yhdestä suusta ja
yhdestä sydäimestä ylistäen viet-
tää Kristuksen ylösnousemusjuh-

laa. Jopa taivaallinen kirkko viettää
pääsiäistä ortodoksisen kirkon
pääsiäisen ajankohdan mukaisesti!
Tästä on merkinä pyhän tulen
laskeutuminen Kristuksen haudan
ylle suurena lauantaina.

Tutkiessani kalenterikäytän-
töjä olen ymmärtänyt, että kirk-
komme siirtyessä vuonna 1923
gregoriaaniseen kalenteriin kyse
oli nimenomaan ortodoksisen us-
kon säilymisestä Suomessa. Kiitos
ortodoksisuuden säilymisestä
kuuluu sen ajan kirkollisille johta-
jille. Nyt tilanne on muuttunut, ja
ehkä vihdoin on koittanut aika
pohtia pääsiäisen vieron ajankoh-
taa?

Onneksi kahtena vuonna pe-
rakkäin, vuosina 2010 ja 2011
pääsiäisen vietto tapahtuu saman-

aikaisesti koko kristikunnassa. On
siis todella aika käsitellä tätä kysy-
mystä. Jotkut sanovat minulle: "
Jos sinua todella niin huolestuttaa
tämä kysymys, niin voitthan käydä
viettämässä pääsiäistä Venäjällä,
Kreikassa, Jerusalemissa tai Hel-
singissä Moskovan patriarkaatin
alaisessa Nikolskin seurakunnas-
sa. Kyllä, voisin tehdä niin. En kui-
tenkaan haluaisi matkustaa mihin-
kään, koska rakastan omaa
kirkkoani Haminaassa, rakastan
seurakuntaani, sen papistoa ja
kirkkoherraa **Leo Huurinaista**
ja haluan yhdessä heidän kanssaan
riemullisesti julistaa ilosanomaa:
"Kristus nousi kuolleista"!

■ Elena Rasinen

Isä Hariton papiksi

ARI STENBERG

Diakoni **Kari M. Rantila**
(isä Hariton) on vihitty
papiksi Hämeenlinnan
seurakuntaan. Vihkimisen toimitti
KP Helsingin metropoliitta **Am-
brosius** sovintosunnuntain litur-
gian yhteydessä 14.2. Hämeenlin-
nan kirkossa.

Isä Hariton on koulutukseltaan
teologian maisteri. Hän on
toiminut Helsingin hiippakunnan
seurakuntien yhteisen Analogi-
lehden päätoimittajana vuodesta

2002 ja sitä ennen muun muassa
kirkollishallituksen tiedottajana.
Lisäksi hän on toiminut Joensuun
yliopiston opettajana ja Suomen
Akatemian tutkijana, uuteen raa-
matunsuomennokseen kuuluvien
apokryfikirjojen yhtenä suomen-
tajana, toimittanut uuden psalmi-
en Septuagintan mukaisen suomen-
mennoksen sekä kääntänyt myös
muuta kreikankielisiä liturgisia
tekstejä kirkollishallituksen toi-
meksiannosta.

Henna
Paasonen

Runoja

Lukemisen ja kirjoittamisen jälkeen
näen unta Jumalasta nostamassa
vesilintuja pohjasta pintaan
makaan selälläni rantakalliolla
pilvien takaa paistaa aurinko
juuri kun pilvet hälvenevät
minä herään
liian kirkas katsottavaksi

Yliopiston kahvilassa
palaan Hiljaisuuden maahan
uin kyykäärmeenä Kaislajärven pohjaan,
viileään ja rauhoittavaan mutaan
lennän korppina taloon
jossa äitini hoitaa kuolevia
odotan Kuninkaan saapuvan Hiljaisuuden
valtakuntaan
yhtä korkealta ja kaukaa
kuin minä syvältä

•

Kun ryömin ulos luostarista
johon olen ollut teljetty
edessäni seisoo kaksimetrisen
rastatukkainen Kristus
ja maasai-Maria
sadevesi huuhtoo heidät pois
veden läpi paistaa isä aurinko
vesi pehmentää sänkipellon jolla
seisoo kolme jättimäistä juuttimatonkappaletta
äidin ja minun kodista
pehmeä sänki hyväilee jalkapohjia
armo on ruumiissani

MARKUS PETSALO

On niin ihana laulaa

Iloinen kirkkokuorolainen **Anita Osola** tulee jumalanpalveluksiin mielellään. Anitaalla on pitkät perinteet kirkkokuorossa laulamiseen, sillä kanttori **Iltolan** tyttärenä hän on jo lapsesta ollut mukana jumalanpalveluksissa ja nuorena aloittanut laulamisen.

”Asuimme vanhassa pappilarakennuksessa. Pappilarakennuksen pihalla oli liiteri, jota me pappilan talon lapset pidimme leikkikirkkona. **Viktor Porokara** oli pappi ja heilutteli leikkisuitsutusastiaa, **Boris Usvamo** oli ponomari ja minä kuorolainen. Kiersimme liiteriä ja lauloimme

”Kristus nousi kuolleista”, suomeksi ja slaaviksi. Ohikulkijoilla oli hauskaa meitä katsellessaan.

”Kirkkokuoroharjoitukset pidettiin kerran viikossa kodissamme. Harjoitukset kestivät kolme tuntia. Kuoro oli neljänäinen, ja kaikissa äänissä oli useita laulajia. Perheenjäsenten piti olla hiiren hiljaa harjoitusten aikana. Liityin 14-vuotiaana äitini, tätini ja serkkuni kanssa kuoroon. Kuoro teki 1960-luvulla retket Tukholmaan ja Visbyhyn. Isä oli kanttorina vuoteen 1965. Sen jälkeen muutimme Tehtaankadulle, nykyiselle Ruukinkadulle, kun isä jäi

■ Kotkan Pyhän Nikolaoksen kirkon kuorolaiset.

eläkkeelle 76-vuotiaana. Jatkoin kuorossa vuoteen 1975 asti.

”Olin kuoron sihteerinä ja kuoron emäntänä, joka huolehti kahvitarjoilusta kuoron tilaisuuksissa. Mentyäni naimisiin muutin puolisoni **Heikin** kanssa Kymiin, ja perheeseen tuli kaksi tyttäretä **Anna-Maria** ja **Kristiina**. Mieheni oli muutaman vuoden merellä työssä. Olen perushoitaja ja toimin vanhustenhoitajana: 26 vuotta kolmivuorotyössä ja 10 vuotta tein iltaa ja aamua. Siinä ohella rakensimme talon. Elämä meni kiireessä ja väsymyksessä, eikä laulamaan jaksanut lähteä. Vuodet vierivät ja lapset tulivat aikuisiksi ja tuli lastenlapsia: **Tuomi, Helmi, Lumi** ja **Otso**. He ovat ihania. Vanhin on 14 vuotta ja nuorin yhden vuoden vanha. Hoidan lapsia kahtena päivänä viikossa, joskus useamminkin.

”Tuli eläkeikä, ja heti samana syksynä liityin takaisin kuoroon. Ja minulla on tunne, että tulinkin kotiin. Kirkossa on niin hyvä olla. Palvelukset menevät laulaessa nopeasti, ja saan samalla rukoilla ja kantaa esirukouksia rakkaimpieni puolesta. Olen nyt ollut

mukana kuusi vuotta. Kuorossamme on mukava, välitön ja hyväntuulinen ilmapiiri.”

Silloin kun Anita ei ole kirkkokuorossa tai ei hoida lastenlapsia, niin hän mielellään lenkkeilee Korkeakosken kauniissa maastossa tai käy jumpassa, kuuntelee musiikkia, tekee käsitöitä tai ratkoo ristikoita. Tiistaisin hän tulee tiistaiseuraan. Kesäisin hänet löytää puutarhasta, jossa hän hoitaa kukkapenkkejä ja kasvimaata raikkaassa ulkoilmassa. Kirkkomatka Kymistä kestää kolme varttia. Ensimmäinen kilometri kävelyä pysäkillä, josta on 30 minuutin matka bussilla keskustaan. Usein palveluksen jälkeen muiden rientäessä kotiin Anita jää vielä odottelemaan bussia. Sunnuntaisin täytyy puolison tuoda hänet kirkkoon, kun linja-autot eivät kulje. Kuitenkin kirkkokuorosta on tullut Anitalle rakas harrastus.

”Jos jollakin on lauluääntä ja miettii kuoroon liittymistä, niin kuoron puheenjohtajana kehoitan rohkeasti ottamaan yhteyttä Kati-kanttoriin ja tulemaan mukaan. Minusta on niin ihana laulaa ja osallistua yhteisiin jumalanpalveluksiin. Kirkkokuorossa laulaminen antaa paljon elämään sisältöä ja lähentää kirkon hengelliseen elämään”, vakuuttaa Anita.

■ Katarine Lehtomäki

Nikolaos-sali

Kaunista Nikolaos-salia vuokrataan niin omille seurakuntalaisille kuin muillekin kaikkiin perhejuhliin, muistotilaisuuksiin, pienimuotoisiin konsertteihin, kokouksiin ja koulutustilaisuuksiin.

Seurakuntasaliin mahtuu noin sata henkeä. Keittiössä erittäin hyvä varustetaso. Myös alakerran kerhohuone pienoiskeittiöineen on vuokrattavissa pieniryhmien kokoontumisiin.

Tiedustelut ja varaukset kirkkoherranvirastosta, puh. (05) 212 490 ma–pe klo 9–13, Kymenlaaksonkatu 2, 48100 Kotka.

Pääsiäisherku pasha

KATARINE LEHTOMÄKI

Perinteinen pasha

- 1,5 kiloa rahkaa
- 0,5 kiloa sokeria
- 0,5 kiloa voita
- 9 munaa
- ½ rkl vaniljasokeria
- 2 tippaa karvasmanteliöljyä
- yhden appelsiinin kuori raastettuna

Pasha on ortodoksien kautta suomalaiseseen perinteeseen tullut pääsiäisherku. Suuren paaston aikana syömättä jääneet maataloustuotteet, maito ja kananmunat, käytettiin tähän rahkaiseen herkkuun. Maitotuotteet pömitettiin ja tehtiin rahkaksi tai maito kirnuttiin voiksi, näin ne säilyivät usean viikon ajan. Pasha-ohjeita on yhtä paljon kuin emäntiäkin, ja jokaisen pasha on parasta. Aikakauslehdetkin esittelevät versioitaan pääsiäisen lähestyessä. Netistä löytyy ohjeita joka maakuun.

Pasha valutetaan pyramidin muotoisessa muotissa. Pyramidi muistuttaa Egyptin orjuudesta vapautumista – sitähän juutalaiset muistelevat pääsiäisenä. Usein muotissa on kohokuvana symboleita, jotka yhdistävät juhlan Kristuksen ylösnousemishuilaan, jota kristityt pääsiäisenä viettävät. XB eli Kristus nousi kuolleita! Myös pashan valkea väri symbolisoi ylösnousemisen kirkasta valoa.

Rahka valutetaan kevyesti harson läpi. Rahka, sokeri ja munat sekoitetaan kattilassa. Seosta hämennetään samansuuntaisesti kiehumapisteeseen asti niin, että seos hieman sakenee. Lisätään voi viimeisenä, ei keitetä. Kuuma kattila nostetaan altaaseen kylmään veteen (tai lumeen) ja hämennetään sen aikaa, että seos jäähtyy. Hieman jäähtyneeseen lisätään mausteet. Annetaan seistä yön yli ja vasta jäähtynyt seos pannaan valumaan harson läpi muottiin. Valutetaan vuorokausi. Pasha kumotaan tarjoiluvadille.

Seokseen olisi voinut lisätä rusinoita, jos niistä pitää. Rusinat värjäävät pashaa ja harsoa.

Ohje on saatu Vera-äidiltä tyttärelle 15.4.1981 lisälmen pappilassa. Se on perinteinen pappilan resepti Suistamolta.

Kotkan kanttorilassa reseptiä noudatetaan, mutta se tehdään sokerittomana. Sokeri korvataan purkillisella cologranilla tai candorelia (aspartaamipohjainen ma-

keutusaine). Makeutusaine lisätään vasta hieman jäähtyneeseen seokseen. Voi korvataan maidottomalla sunnuntaimargariinilla ja rahka on hylaa. Mutta aivan perinteiseltä pasha on aina maistunut.

Pasha tarjoillaan kulitsan kanssa. Kulitsa on juhlapullaa, joka

perinteisesti leivotaan pyöreäksi. Kulitsaan tulee vähän enemmän kaikkia aineita. Pashaa ei saisi leikata kuin kakkua, vaan sitä otetaan ylhäältä eli huipulta poikittain. Ylösnousemuksen vertauskuva ei nimittäin saa kaatua.

■ Katarine Lehtomäki

Miksi viisaat neitset eivät antaneet öljyä?

MARKUS PETSALO

tä viisi oli viisasta morsiusneitoa ja viisi tyhmää. Viisaat varasivat mukaansa öljylampun ja pulloon öljyä, tyhmat morsiusneidot ottivat mukaan vain öljylampun. Kun ilta tuli, loppui tyhmiltä neitseiltä öljyä. He pysyivät viisailta neitseiltä lisää öljyä. Viisaat vastasivat, että he eivät voi antaa omaa öljyään. Tyhmat neitset lähtivät kaupunkiin ostamaan öljyä, ja sillä aikaa ylkä tuli ja viisaat neitset pääsivät sisään hääjuhlaan. Kohta tyhmat neitset tulivat ostamasta öljyä. He koputtivat häähuoneen oveen, mutta he eivät enää päässeet sisään.

Sinuakin on varmaan ihmetellyttänyt, miksi viisaat neitset eivät voineet antaa öljyään toisille? Olemme oppineet vigilian sanastosta, että sana polyeleo tarkoittaa paljon öljyä, paljon valoa, paljon laupeutta. Niin tässäkin vertauksessa öljy kuvaa laupeutta. Ja laupeutta, tekemiensä hyviä tekoja ja toisen ihmisen auttamista ei ihminen voi siirtää toisen ihmisen eduksi. "Olkaa siis valmiit, sillä ette tiedä aikaa ettekä hetkeä." ■

Raamatun vertauksissa Jumalan valtakunnan täydellisyyttä verrataan hääjuhlaan. On hyvä tietää, että Jeesuksen aikana morsian valmistautui hääjuhlaansa ystävättäriensä eli morsiusneitojensa kanssa ja odotti sulhasta hakemaan heitä hääjuhlaan.

Muistat varmaan vertauskuvan kymmenestä neitseestä. Heis-

■ Lastenleiri pidettiin Heinolan naisyhdistyksen tiloissa hiihtoloman aikana. Leirillä ulkoiltiin Vierumäen urheilupuiston tiloissa.

■ Igumeni Sergei vieraili Lahdessa Valamon Ystävien Lahden osaston vieraana. Hän toimitti yhdessä seurakunnan papiston kanssa liturgian ja piti luennon kirkkokansalle.

Isä Aki Leskisen 50-vuotispäivät

■ Lila, MaryBriya ja Ajai onnittelivat ensimmäisenä isä Akiä laululla.

■ Isä Aki Leskinen vietti 50-vuotispäiväänsä Lahden seurakuntasalilla. Sali täyttyi seurakuntalaisista ja muista isä Akin ystävistä.

Ekumeenisella rukousviikolla

KUVAT: KAUKO PUSSINEN

■ Savitaipaleen seurakunnan ryhmä vieraili Lappeenrannan kirkossa.

■ Ekumeenisen neuvoston pääsihteeri Heikki Huttunen oli Lappeenrannan ekumeenisen viikon tapahtumien puhujavieraana.

KUVAT: KAUKO PUSSINEN

■ Nunna Kristodulin luento Jeesuksen rukouksesta veti Lappeenrannan seurakuntasalin täyteen kuulijoita.

■ Tiistaiseuran kirkkopäivää vietettiin Imatralla 2.2. Jeesuksen temppeliin tuomisen päivänä 7.8.

■ Pietarhovilainen ryhmä pistäytyi seurakunnassa vieraana matkallaan Italian Bariin pyhän Nikolaoksen reliikkiä äärelle.

■ Imatran ja Lappeenrannan päiväpiirit kokoontuivat yhteiseen blinipäivään Imatran seurakuntatalolle.

KLAUDIA HONKAMÄKI

Kalliosalmi – kaikkien seurakuntalaisten kesäkoti

Syyskuussa 2009 Tampereen seurakunta sai iloisia uutisia, kun seurakuntamme jäsen **Elvi Vuorinen** ilmoitti lahjoittavansa Kalliosalmen kiinteistön seurakunnalle. Kalliosalmi on kesähuvila kauniilla paikalla Hervantajärven rannalla, ja monet seurakuntalaiset ovatkin tottuneet viettämään aurinkoisia kesäpäiviä Kalliosalmen saunan löylyissä ja Hervantajärven vilvoittavassa sylielissä.

ja pidentää vuotuista käyttöaikaa niin, että kesäkauden avaus olisi jo toukokuun puolivälissä, ja kausi jatkuisi aina syyskuun alkupäiviin saakka.

Saunomista ja yhdessäoloa joka keskiviikko läpi kesän

Seurakuntamme lapset ovat perinteisesti pitäneet lastenleirejä Kalliosalmessa, ja tämä käytäntö

■ Talvinen Kalliosalmi.

jatkuu. Samoin lastenkerhot ja toimintapiirit voivat edelleen vartata Kalliosalmea käyttöönsä. Kalliosalmea ei kuitenkaan voida vuokrata ulkopuolisille eikä yksityishenkilöille.

Tähän asti Kalliosalmessa on totuttu järjestämään kaikille seurakuntalaisille tarkoitettuja saunailtoja keskiviikkoisin heinä- ja elokuussa, mutta tänä kesänä Kalliosalmessa on avoimet ovet joka keskiviikko toukokuun puolivälissä syyskuun alkuun asti paitsi lastenleirin aikana eli keskiviikkona 9.6. Toimintapiirit saavat edelleen kernaasti ottaa vastuulleen tarjoilujen järjestämisen ja saunan lämmittämisen, mutta Kalliosalmeen voi jatkossa siis tulla keskiviikkoisin nyyttäriperiaatteella silloinkin, kun mikään toimintapiiri ei ole vetovastuussa.

Kalliosalmen kesäkausi polkaistaan liikkeelle ja päätetään vedenpyhityksellä, jossa pyhitetään Hervantajärven vesi. Ajatuksena on, että Kalliosalmen vedenpyhitys korvaisi Viikinsaaren praasniekan, jota ei enää pariin vuoteen ole järjestetty. Näin saisimme seurakuntaan uuden mukavan kesätapahtuman, josta toivottavasti

kehittyisi vuosien saatossa perinne. Kesäkauden vedenpyhitykset toimitetaan Kalliosalmessa lauantaina 8.5. klo 11 ja lauantaina 28.8. klo 11. Toimituksen jälkeen nautitaan kirkkokahvit Kalliosalmen pihapiirissä.

Paikat kuntoon talkoilla

Koska Kalliosalmi on nyt seurakunnan omaisuutta, siitä on syytä pitää yhteisvastuullisesti hyvää huolta. Siksi hoitokunta päätti järjestää Kalliosalmessa kevättalkoot ennen kesäkauden alkua keskiviikkona 5.5. alkaen klo 10. Paikalle voi saapua myös myöhemmin päivällä tai iltapäivällä. Talkoissa siivotaan pihaluettua ja rakennuksia sekä kunnostetaan kokenusta vaativia paikkoja, ja ahkeroinnin päätteeksi on tarjolla ruokaa sekä saunan lämpöä. Kaikki seurakuntalaiset ovat erittäin tervetulleita mukaan talkoisiin. Hoitokunnan jäsenet toivovat myös, että seurakuntalaiset ottaisivat heihin yhteyttä ja kertoisivat Kalliosalmen toimintaan liittyvistä ideoistaan. Pitäkäämme yhdessä huolta kauniista kesäpaikastamme ja luokaamme sinne rattoisaa ja rentouttavaa yhteistoimintaa kaikille seurakuntalaisille!

■ Elina Inkinen

Hoitokunta toimintaa organisoimaan

Kun Kalliosalmi siirtyi seurakunnan omistukseen, seurakunnan neuvosto katsoi tarpeelliseksi valita Kalliosalmelle hoitokunnan, johon kuuluvat **Kaija Linnava, Vera Ahokainen, Jorma Lahinen, Elina Inkinen** ja isä **Heikki Honkamäki**. Vera Ahokainen toimii myös Kalliosalmen isännöitsijänä. Hoitokunta piti marraskuussa järjestäytymiskokouksen, jossa hoitokunnan puheenjohtajaksi valittiin Elina Inkinen ja sihteeriksi isä Heikki Honkamäki.

Hoitokunnan tehtävänä on huolehtia Kalliosalmen kiinteistön käytöstä ja suunnitella siellä järjestettävää toimintaa. Järjestäytymiskokouksen satoa olikin se, että tänä vuonna on tarkoitus laajentaa Kalliosalmen päiväkäyttöä

Pentti Nummi löysi ristin

Helmiäisenä pyrypäivänä tuli seurakunnan virastoon tamperelainen **Pentti Nummi**. Hän tiedusteli, ottaisiko seurakunta vastaan ristin, joka oli "jälleen löytynyt".

Alun alkaen ristin löysi Pentti

Nummen isä 1950-luvulla. Hän löysi sen puruihin hautautuneena Kaivokatu 16:ssa, Tammelan kaupunginosassa, sijainneen yksikerroksisen puutalon ullakolta. Tarkkaa löytymisajankohtaa Pentti Nummi ei muista, mutta "50-luvulla se oli, koska minä asuin vielä kotona ja muistan ristin löytymisen."

Miten risti on aikanaan ullakolle päätynyt, sitä voi vain arvailla. Vastaavan kaltaisia ristejä on ollut paljon käytössä. Ehkä ristin toiselle puolelle valettu kukkakoristelu auttaa asiantuntijoita määrittämään ristin valmistusajan ja paikan. Varsinaisia valmistusleimoja ei rististä näytä löytyvän.

Yksi mahdollisuus on, että risti on tuotu "sotasaaliina" jos-

tain Karjalasta, kuten monet ikonit viime sotien yhteydessä. Toinen, vähintään yhtä todennäköinen arvaus on, että risti on alun alkaen ollut Tampereen kirkossa, josta se on vuoden 1918 tapahtumien yhteydessä kulkeutunut ullakkopurujen kätköön.

1950-luvulla löytynyt risti oli

Mausoleumi ja pantteri Porin kirkon naapureina

KUVAT: SIMO OJANEN

■ Pantteri nukkuu talviuntaan yli 20 asteen pakkasessa.

Porin ortodoksisen kirkon lähituntumassa levittäytyy Käppärän hautausmaa, jossa on maankuulu nähtävyys, Juseliuksen mausoleumi. Monet ortodoksisen kirkkoon tutustuvat löytävät hautausmaalta myös muita kiintoisia kohteita, kuten esimerkiksi pantterin ja kosketta- van muistomerkin talvisodan ajoilta.

sitten hautautunut erilaisten tavaroitten joukkoon ja löytyi nyt jälleen sähköasennustöiden yhteydessä. Risti on 37,6 cm korkea ja 19,7 cm leveä. Se on ollut käytössä ehkä vainajien muistelupöydällä tai analogilla. Mitään seinäripustinta ei ristissä ole. Toiselle puolelle on valettu kukkaornamentti. Risti on säilynyt hyvässä kunnossa, eikä siinä ole mitään kolhiintumisen tai väkivallan merkkejä.

Olemme hyvin kiitollisia Pentti Nummelle saamastamme rististä ja toivotamme hänelle ristin turvaa, siunausta ja monia, armorikkaita vuosia! Samalla toivomme, että muutkin, jotka havaitsevat ullakoiltaan tai varastoistaan esineitä, jotka saattavat olla kirkosta lähtöisin, rohkeasti tulisivat näyttämään niitä.

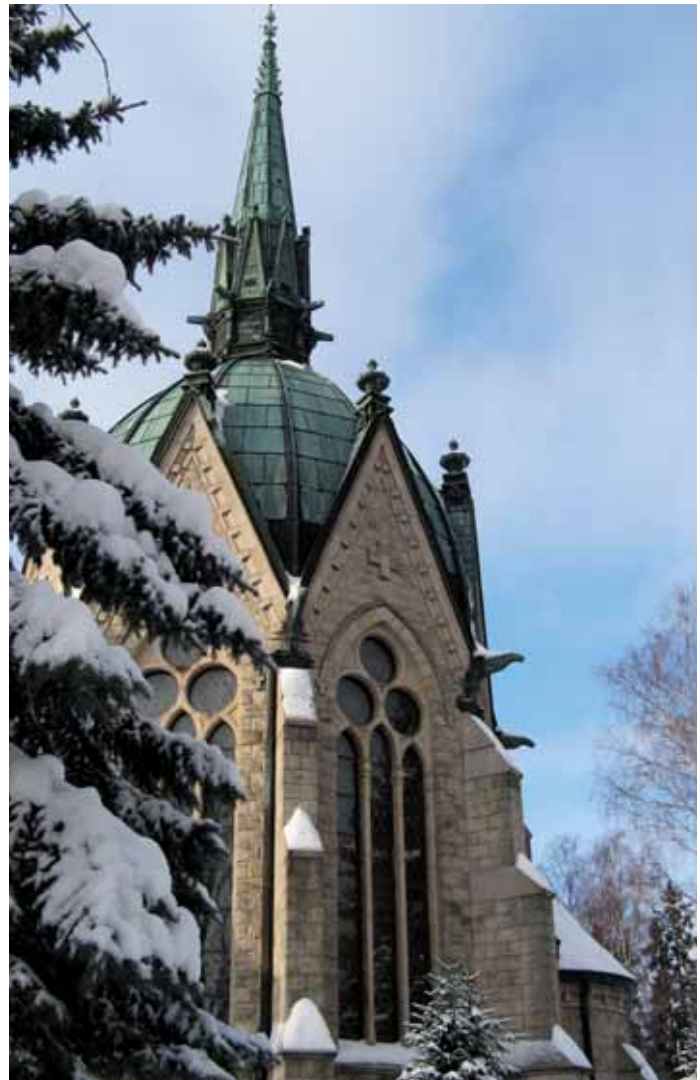
■ Isä Markku Toivanen

Juseliuksen mausoleumin rakennutti vuorineuvos F.A. Juselius vain 11-vuotiaana keuhkotautiin menehtyneen Sigrid-tyttärensä muistoksi 1899–1902. Mausoleumin arkkitehti oli Josef Stenbäck ja interiöörin suunnitteli Akseli Gallen-Kallela. Freskomaalauksia oli luomassa myös Pekka Halonen. Maalaukset turmeltoivat kuitenkin pahoin tulipalossa 1931.

Yllättävän suosituksi kohteeksi on viime vuosina tullut hautausmaalla teatterineuvos Sylvi Salosen vanhemmilleen teettämä hautamuistomerkki, jonka laella maailmanmenoa tutkailee Lepäävä pantteri. Porilaissyntyisen Sylvi Salosen viimeinen leposija on niin ikään samassa perhehaudassa.

Yli 70 vuotta sitten eli 2.2.1940 jäi Porin historiaan talvisodan synkimpänä päivänä. Ilta-päivällä saapui 20 venäläisen pommikoneen laivue Aittaluodon tehdasalueelle. Pommi tunkeutui oksamassapaaleista rakennettuun sirpalesuojaan ja surmasi 14 Rosenlewin työntekijää. Yhtiö pystytti muistomerkin menehtyneiden leposijalle Käppärän hautausmaalle. Myös tämä kohde sävähdyttää hautausmaalla kävijää.

Johannes Teologin muistolle pyhitetty Porin ortodoksinen

■ Juseliuksen mausoleumi on avoinna talvella vain sunnuntaisin.

■ Neljäntoista Rosenlewin työntekijän viimeinen leposija.

kirkko valmistui 2002, ja erityisesti kesäisin kirkkoon on tutustunut tuhatmäärin kiinnostuneita. Sekä kirkko että Käppärän hauta-

usmaa ovat osa Porin kansallista kaupunkipuistoa, joka perustettiin keväällä 2002.

■ Simo Ojanen

Kauneinta on palvella Jumalaa lon Durac pappina 30 vuotta

Isä lon Durac aloitti teologian opintonsa Romaniassa 1975. Kun hän valmistui vuonna 1979, hänet vihittiin samana vuonna Timisoaran katedraalin diakoniksi ja seuraavana vuonna papiksi. Vuonna 1984 hän sai hoitoonsa ensimmäisen oman kaupunkiseurakuntansa.

Hän kertoo, että teologisen yliopiston jälkeen hänelle tarjottiin työpaikkaa hiippakunnan toimistosta.

– Kaikki, jotka työskentelivät hiippakunnassa ja toivoivat voivansa palvella pappeina tai diakoneina, hakeutuivat johonkin tehtävään kirkossa. Toiveeni oli olla pappi, ja teologisessa yliopistossa opiskelu tähtäsikin juuri tähän tehtävään. Toimin neljä vuotta pappina katedraalissa ja sen jäl-

KARI M. RÄNTILÄ

keen kuusi vuotta kirkkoherrana kahdessa eri seurakunnassa Timisoarassa.

Isä lon tuli Suomeen vuonna 1990, ja viisi vuotta myöhemmin hän sai aloittaa jumalanpalvelusten toimittamisen, aluksi Turussa, sitten romanialaisille myös Helsingissä, Turussa ja Tampereella. Hänestä tuli matkapappi 1999 ja Turun kirkkoherra 2007. Hän arvostaa kaikkia papin tehtäviä.

– Kaikki tehtävät ovat yhtä tärkeitä, niin jumalanpalvelukset kuin myös suhde seurakuntalaisiin ja seurakuntaan. Työskenteleminen ihmisten kanssa on erityisen vaativaa, koska seurakuntalaisen tullessa papin luokse odotukset ovat suuret. Minulle tärkeää on, miten seurakuntalainen lähtee luotani, ja tämän voin helposti huomata hänen kasvoistaan tai puhetavastaan. Jos seurakuntalainen on iloinen, silloin minäkin olen tyytyväinen.

Pappeus on antanut hänelle hengellistä tyydytystä.

– En usko, että on olemassa mitään muuta niin kaunista kuin että saa palvella Jumalaa ja ihmisiä. Pappina palvelemisella on minulle ollut suurempi merkitys kuin millään rikkauksella.

Tulevaisuudeltaan pappina hän toivoo harmoniaa.

– Pappina toimiessani, missä tahansa seurakunnassa, toivon työhön hiljaisuutta, ymmärrystä ja harmoniaa. Vapahtaja opetti meitä rakastamaan toisiamme. Kirkkomme on pieni, mutta erittäin aktiivinen. Toisinaan seurakunnan elämään puututaan liiankin intohimoisesti. Toivon, että seurakuntatoiminta olisi mahdollisimman rakentavaa, täynnä kärsivällisyyttä, sillä jokainen hengellinen rakennus tarvitsee perustuksen, joka pohjautuu kristillisiin hyveisiin.

■ Isä Hariton

Turun juhlaa

■ Mikko Ylinen ensimmäisessä papintehtävässään.

Tammikuun lopulla 24.1. Turun seurakunnassa oli paljon juhlan aihetta: Turun Tiistaiseura täytti 80 vuotta, kirkkoherra lon Durac vietti papiksi vihkimisensä 30-vuotisjuhlaa, diakoni Mikko Ylinen vihittiin papiksi ja Mikko Leistolukijaksi.

Seurakuntasalissa avajaispuheen pitänyt Kari Kotkavaara kuvaili tiistaiseuratoiminnan merkitystä eri aikoina ja Turussa sen perustamisesta vuodesta 1930 alkaen. Kantavana ajatuksena on ol-

lut kodikkouden luominen seurakuntaan, yhteisten tilaisuuksien järjestäminen ja käytännön töiden tekeminen yhdessä eri väestöryhmien kesken.

Metropoliitta Ambrosius korosti puheessaan, että kirkossa ja seurakunnassa on silloin hyvä tilanne, kun siitä ei kuulla turhaan uutisia: "No news, good news." Viitaten isä lonin pappeuden juhlaan hän sanoi myös, että kirkkomme tarvitsee kansainvälisyyttä ja avautumista erilaisille

■ Kari Kotkavaara muisteli lämpimästi Turun Tiistaiseuran alkuaikojia.

vaikutteille.

Toiminnanjohtaja Jaana Pössö toi juhlaan tiistaiseurojen kattojärjestön PSHV:n tervehdyksen. Tiistaiseurojen tarkoitus on ollut tukea veljeskuntaa ja seurakuntien sisälähetystyötä sekä kehittää siveellisyyttä, raittiutta sekä kirkon opin ja tapojen omaksumista jokapäiväiseen elämään. Tarkoitus on myös ollut huolehtia kirkkorakennuksista ja hautausmaista. Tänä päivänä osa tiistaiseuroista on alkanut toimia uudenaikaisina keskustelu- ja opintokerhoina, joissa syvennetään tietämystä or-

■ Metropoliitta Johannes kertoi isä lonin tulosta Suomeen ja suomalaisiksi papiksi. Tiistaiseuraa hän vertasi palvelemaan Marttaan, joka on mukana monessa tehtävässä. Hän myös sanoi iloitsevänsä isä Mikko Ylisen papiksi vihkimisestä.

Käspaikkailta 2009 johti käspaikkakurssiin

Tammikuun pakkasissa viimeisellä viikolla Rauman tiistaiseura järjesti käspaikkakurssin. Ohjaajaksi olimme saaneet seniorijäsenemme Marjatta Koivukarin opettajatoverin Vieno Myllärin Haukiputaalta.

Kurssin aluksi opettajamme puhui käspaikkojen käytöstä eri aikakausina, tekniikoista ja materiaaleista. Osallistujia oli kymmenkunta, osa vain katselijoina, mutta seitsemän innokasta osallistujaa, joista kaksi iltaisin työpäivän jälkeen mittaili kankaita, katseli malleja ja parin tunnin valmistelujen jälkeen oli jo täydessä työn touhussa.

Osa jatkoi jo aikaisemmin aloittamaansa työtä, meitä oli sekä kokeneita että täysin aloittelijoita, jotka tyytyivät yksinkertaisten mallien ompeluun. Innostus oli kuitenkin kova. Opettajamme neuvoi meitä kärsivällisesti ja asiantuntevasti. Kaikkiaan opimme etupistokirjontaa viitenä päivänä yhteensä 33 tuntia.

Valmiita pieniä töitä lienee jo kurssilaisten varastossa, varsinaiset käspaikat eivät valmistu päivässä tai parissa vaan ne vaativat kuukausien työn. Ilahduttavaa oli, että käspaikkakurssi aktivoi sellaisia tiistaiseuralaisia, jotka muuten osallistuvat toimintaan harvemmin.

■ Anja Kaimio

■ Juhlaikonin vastaanottivat kirkkoherra Ion Durac ja isännöitsijä Miila Liinanotko ja sen luovuttivat tiistaiseuralaiset Riitta Lehto-Toivonen ja Anja Kaimio.

Raumalla juhlaikoniprojekti etenee

Kynttiläpäivänä Rauman tiistaiseura sai tilaamansa Kristuksen temppeliin tuomisen juhlaikonin, joka vihittiin ja luovutettiin Rauman rukoushuoneelle yhdeksäntenä juhlaikonina. Projekti alkoi jo kymmenkunta vuotta sitten, ja nyt

on kolme enää hankkimatta. Varoja juhlaikoneihin tiistaiseura hankkii pitämällä pitsiviikolla pihakahvilaa, toimittamalla kirkkokahveja ja pitämällä myyjäisiä. Uusimman ikonin on maalannut Mari Zabysnyi.

■ Anja Kaimio

■ Paul ja Elias Durac soittivat viulua.

■ Kyllikki Kinnari ja siht. Anne Fomin vastaanottivat piispallisen siunauskirjan, jota seurakunta anoi kiitokseksi tiistaiseuran toiminnan vuoksi.

todoksisesta uskosta ja elämäntavasta. Mutta edelleen ne myös kantavat vastuuta omien kirkkojensa kaunistamisesta, tarjoavat apua seurakunnan tilaisuuksissa ja juhlissa, toimivat vertaistukiryhmänä jäsenilleen sekä tekevät voimakasta diakoniatyötä. Monin paikoin tiistaiseurat ovat mukana myös maahanmuuttajatyössä. Tällä hetkellä on noin sata toimivaa tiistaiseuraa.

PSHV:n hopeiset ansiomerkit myönnettiin Kerttu Forsbackalle, Leena Jousimolle, Viivi Lehtorannalle ja Oili Södermanille. Viirin saivat Helvi Määttä ja isä Ion Durac.

■ Isä Hariton

■ Suuri onnittelijoiden joukko täytti seurakuntasalin.

Pääsiäisen juhlaveisut täynnä sanomaa

Naisten asema pääsiäisen ilosanoman julistamisessa on keskeinen. Hypakoe-veisu kertoo, kuinka naiset saapuivat ensimmäisenä tyhjälle haudalle. Enkeli ilmoitti heille koko ihmissuvun pelastaneesta kuoleman kuolettamasta Jumalan Pojasta ja käski heidän mennä kertomaan asiasta muillekin:

”Naiset, jotka Marian kanssa olivat ja ennättivät ennen aamun alkua haudalle sekä näkivät kiven siitä pois vieritetyn, kuulivat enkelin puhuvan: 'Miksi te iankaikkisessa valkeudessa olevaa etsitte kuolleitten joukosta niin kuin ihmistä? Katsokaa käärinliinoja! Menkää kiireesti ja julistakaa maailmalle, että herännyt on kuolleista Herra, joka on kuoleman kuolettanut, sillä hän on Jumalan Poika, Jumalan, joka pelastaa ihmissuvun.'”

Juhlan kontakki julistaa Kristuksen rohkeudesta astua alas syvimpään hautaan. Tällä toimenpiteellään Kristus, Jumala, antoi meille syntisille ihmisille mahdollisuuden pelastua. ”Sinä, oi Kuolematon, menit tosin alas hautaan, mutta sinä myös helvetin voiman kukis-

tit; sinä, Kristus, Jumala, nousit voittajana ylös kuolleista, yrttejä kantaville naisille sanoit: 'Iloitkaa!' Apostoleillesi annoit rauhan ja langenneille ylösnousemksen.”

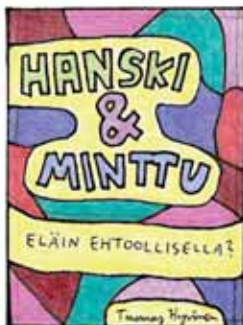
Ruumiin voiteleminen yrteillä ja voiteilla oli juuta-

lainen tapa kunnioittaa vainajaa. Matteuksen evankeliumissa mirhantuojanaisiksi sanotaan Magdalan Mariaa ja toista Mariaa (Matt. 28:1–15). Markuksen evankeliumissa heidän sanotaan olleen Magdalan Maria, Jaakobin äiti Maria ja Salo-

me (Mark. 16:1–8). Mirhantuojanaiset olivat samalla tavalla ilosanoman julistajia kuin enkelit, paimenet ja tietäjät, jotka kertoivat Jeesuslapsen syntymisestä.

”Mirhantuojanaiset ikään kuin etsien päivää kiiruhtivat muinoin varhain aamulla hautaan laskeneen Aurinkon luo, joka on ennen aurinkoa ollut, ja sanoivat toisillensa: 'Oi, ystävät! Tulkaamme, voidelkaamme hyväntuoksuisilla voiteilla elämän antajaa, mutta haudattua ruumista, joka on langenneen ja haudassa makaaavan Aadamin lihan herättänyt. Lähtekäämme kiireesti, niin kuin tietäjät ja kumartaakamme häntä sekä tuokaamme hänelle, ei kapaloihin vaan kuolinliinaan kääritylle, lahjaksi yrttejä.' Itkekäämme ja huutakaamme: 'Oi, Herra, joka langenneille ylösnousemuksen annat, herää ylös kuolleista!'”

Punaiseksi värjätyyn muunan historia juontuu Magdalan Marian aikakauteen. Perimätiedon mukaan Magdalan Maria oli aterialla keisari Tiberiuksen (vv. 14–32) kanssa ja kertoi tälle Kristuksen ylösnousemisesta. Keisari sanoi Marialle, ettei kukaan voi nousta kuolleista, kuten ei hänen kädessään oleva kananmunakaan voi muuttua punaiseksi. Sillä hetkellä kananmuna muuttui punaiseksi. Tämän kertomuksen vuoksi kananmunat värjätään vieläkin ortodoksisessa kirkossa pääsiäisenä punaisiksi.

■ Leena Lomu

Sairaanvoitelun sakramentti

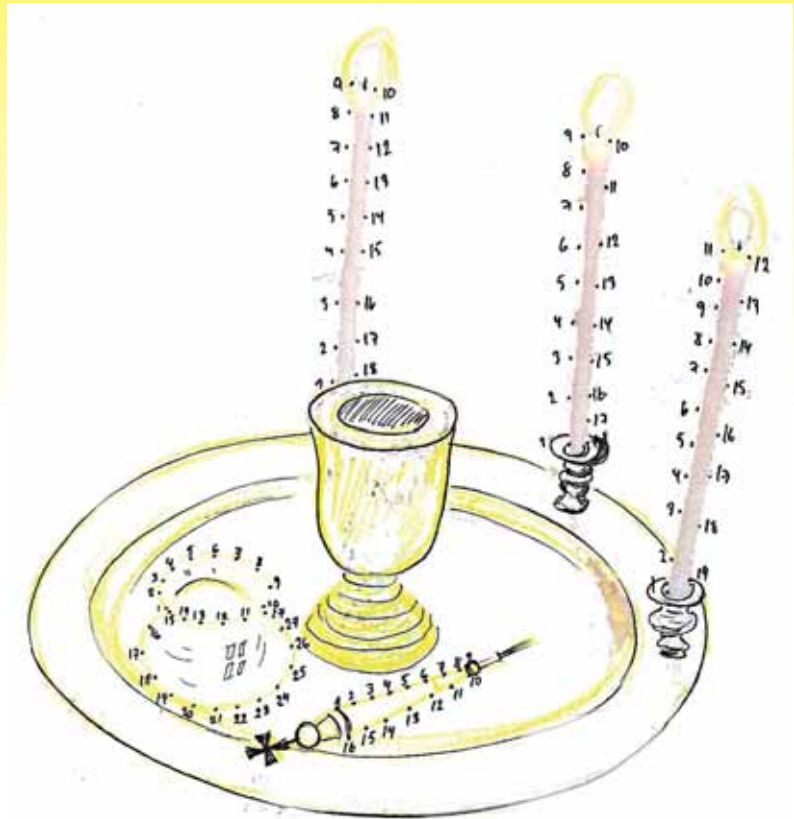
eli rukousöljypalvelus (öljypyhitys)

Palveluksen osat ovat rukous, epistola, evankeliumi ja voitelurukous. Palveluksesta on monia erilaisia käytäntöjä, mutta se rakentuu aamupalveluksen kaavalle. Siihen liittyy seitsenkertainen symbolismi: seitsemän lukujaksoa, voitelua ja pappia. Tosin harvemmassa seurakunnassa tätä palvelusta toimitetaan täydellisenä papiston puutteen vuoksi, joten yksikin pappi voi sen toimittaa. Kreikkalaisen käytännön mukaan osallistujat voidellaan yleisessä voitelussa vain kerran lukujaksojen jälkeen.

Palveluksen aikana pappi voitelee mysteerioon osallistuvan pyhitettyllä öljyllä pyytäen Jumalalta syntien anteeksi antoa ja sairauksien paranemista. Kaikilta voiteluun osallistuvilta voidellaan otsa, rinta ja kädet. Tarvittaessa voi pyytää voitelemaan myös kurkun, jalkojen tai niskankin alueelta, jos on paikalliskipua. Seurakunnissa toimitetaan erityisesti paastojen aikaan yleisiä sairaanvoiteluita, joihin voi osallistua kuka tahansa ortodoksisen kirkon jäsen, joka kokee tarvetta. Sairaanvoitelu ei ole ortodoksisessa kirkossa "viimeinen voitelu".

Öljyllä voitelemine viittaa Jaakobin kirjeen kehoitukseen voidella öljyllä sairaita. Kaiken hengellisen ja ruumiillisen paranemisen edellytyksenä on usko Jumalaan pelastajana ja parantajana.

Ajanvietetehtävä

Tulian päiväkirjasta 2/10

Aina sattuu ja tapahtuu. Tällä kertaa veljeni Daniel päätti lähteä hiihtolomalla kavereiden kanssa lumilautailen Sveitsin Davosiin, vaikei se nyt niin mestari siinä lajissa ollutkaan. Niinhän siinä siten kävi, että se loukkaantui tosi pahasti yhdessä rinteessä. Onneksi sen porukasta yks kaveri, jota ne kaikki ovat haukkuneet "omissa oloissa olijaksi", sattuikin olemaan humaani ja jätti loppulomansa rinteillä Danielin takia. Tämä Mikael on älyttömän hyvä lautailija ja käynyt pikku pojasta asti vuosittain Alpeilla, koska sen isä asuu Sveitsissä. Äiti ja isä oli aivan järkyttyneitä, kun Daniel kertoi lonkkansa murtuneen ja pari kylkiluuta katkenneen. Se joutui heti leikkaukseen ja Mikaelin isä tuli tukemaan myös tätä kuin omaa poikaansa. Saa nähdä koska Daniel pääsee takaisin Suomeen. Äiti surkuttelee, kun ei voi toimittaa "etäsairaanvoitelua", mutta onneksi sairaan puolesta voi aina jättää rukouspyyntöjä. Pääasia, että leikkaus meni hyvin ja Daniel nousee vielä ylös. Kyllä urheilu voi olla vaarallista. Pieni väärä liike, niin veljeni olisi saattanut tulla sinkki-arkussa kotiin. Vielä tällaisena vuonna piti sattua, jolloin Kalpalinnassakin on lunta ihan riittävästi. Onpahan veli yhtä kokemusta rikkaampi ja saa karvaasti kokea sen, että virtuaalimaailman mestaruus ei takaa käytännön sankaruutta.

Toinen ikävä asia oli Norovirus, joka niin salakavalasti saapui perheeseen ja kävi kaikki läpi. Äiti rukka joutui juoksemaan Antonin vuodatuksien perässä riipu märkänä ja sitten kun se itse sairastui, niin kipeänäkin se yritti pitää järjestystä yllä. Onneksi minä ja Nas-ti ei olla enää niin hoidettavia, mutta ainahan se

mukavalta tuntuu. Vatsatauti-epidemian päätteeksi oli hyvä mennä saunaan, vaikka olikin vähän heikko olo, mutta kaikkein ihaninta oli se, kun äiti oli vaihtanut puhtaat lakanat.

Me käytiin Joonatanin kanssa katumuskanonissa ja ennen pyhitettyjen lahjain liturgiassa. Aika vähän oli molemmissa palveluksissa väkeä ja se vähän ihmetytti. Mutta toisaalta, mitä se minulle kuuluu ketä siellä palveluksessa on ja kuinka monta. Eiköhän se ole jokaisen oma asia tuleeko kirkkoon vai jättääkö tulematta. Minulle tuli joka tapauksessa niissä palveluksissa tunne, että mieli avautui jotenkin sisältä päin eri tavalla. Etenkin niiden maahan kumarusten aikana tuli alkukantainen tai esihistoriallinen olotila. Täytyy vaan pyytää varjelusta kiusauksilta.

Miten paljon nuorellekin tarjoutuukaan erilaisia sielullisia tai aistillisia kiusauksia, puhumattakaan omista ajatuksista ja teoista. Kirkossa on vaan helpompi olla "hyvä ihminen" ja ajatukset ovat puhtaampia, mutta kai se kiusaaja tekee työtään sielläkin, jos ajatukset harhailivat kohdistuen vaikka esim. toisiin ihmisiin ja heidän tekemisiin.

Voi, että mua käy Danielia sääliksi: se on kaukana omista läheisistään ja joutuu laittamaan tavallaan elämän uuteen järjestykseen. Eihän sitä tiedä, jos loppuelämä kuluu pyörätuolissa istuen. Toivossa on hyvä elää, mutta toivo ei aina riitä, täytyy uskoa, että Daniel vielä kävelee ja parantuu entiselleen. Onneksi Joonatan on olemassa, se on auttanut mua jaksamisessa.

Teksti: Leena Lomu
Piirros: Klaudia Honkamäki

Metropoliitta Ambrosiuksen

Pääsiäistervehdys

Usko Jumalaan ja ihmisen tulevaisuus kuuluvat yhteen. Siitä käsin löydämme vastauksen kysymykseen onko kuolema kaiken loppu, vai jatkuuko elämä.

Monet länsimaiset ajattelijat ovat torjuneet ajatuksen Jumalan olemassaolosta voidakseen puolustaa ihmisen ainutkertaisuutta. Varsinkin 1900-luvulla heidän ajatuksensa kuoleman lopullisuudesta teki samalla koko elämästä mielettömän.

Tämä ei kuitenkaan ole viimeinen sana. Kristillinen usko antaa meille kestävän vastauksen kuoleman salaisuuteen. Jumala itse Kristuksessa otti ihmisen osan. Hänen kärsimyksensä, kuolemansa ja ylösnousemuksensa koskettavat meitä jokaista.

Pyhä kirkko on ylösnousemuksen yhteisö. Elämällä sen keskellä olemme osallisia Jeesuksen ylösnousemuksesta.

Se on lupaus myös meidän tulevaisuudellemme. Tällöin kuolema on portti tulevaan. Kristus nousi kuolleista, kuolemalla kuoleman voitti ja haudoissa oleville elämän antoi.

Valoisaa pääsiäisaikaa!
Metropoliitta Ambrosius

● Pääsiäisyön jumalanpalvelus Uspenskin katedraalista televisiossa lauantaina 3.4.2010 klo 23.55.